

Specifikační tabulka interpretačního testu

	Krátké básnické texty	Delší básnické texty	Krátké prozaické texty	Delší prozaické texty	Srovnání textů
A. Identifikační dovednosti: prvotní reprezentace a plánování					
„odhadnout, jaké interpretační možnosti a stopy text nabízí a na co by mohlo být plodné se při interpretaci zaměřit“					✓
„zvolit modus interpretačního uvažování, který má potenciál být pro daný text perspektivní“					✓
„racionálně odůvodnit prvotní intuitivní porozumění textu či prvotní pocity z textu“					✓
B. Relační dovednosti: hierarchizace a usouvztažňování					
„pojmenovat vypravěčskou perspektivu textu a její důsledky, příp. zachytit (jazykově vyjádřenou nebo implicitní) motivaci, zaujatost či záměry mluvčího či vystihnout jeho autostylizaci“		✓	✓	✓	
„charakterizovat postavy textu, jejich názory, motivace a emoce, které prožívají, a vysvětlit příčiny či důsledky“			✓	✓	
„popsat a analyzovat vazby a vztahy mezi postavami, jejich mocenskou hierarchií, napětí či útlak“			✓		
„pojmenovat, jak text prezentuje různé skupiny postav (např. stejného pohlaví, genderu, národnosti, rasy či sociální vrstvy)“		✓		✓	
„analyzovat argumentaci vypravěče či postav textu, odhalit ideové podloží argumentů, manipulativní techniky či logické lapsy“		✓			
„určit, jak subjekty díla přistupují ke svému prostředí (světu), jaké jeho fungování předpokládají a jak o něm hovoří“			✓	✓	
„vystihnout, jakého modelového čtenáře text předpokládá a jaké jsou dopady této implikace“			✓		
„vystihnout vzdálenost a rozdíly mezi subjekty, k nimž se text (i různými způsoby) obrací (např. mezi předpokládaným posluchačem a oslovaným subjektem), a vysvětlit efekty této vzdálenosti“		✓			
„sémantické modelace textu (nalézání významových ohnisek a polarit)“	✓		✓		
„vztáhnout k textu jeho název (či název souboru, z něžž text pochází)“			✓		
„popsat použití kontrastu v textu a vysvětlit jeho významový potenciál (spočívající např. v jeho ostrosti či neostrosti, překvapivosti či stereotypičnosti)“	✓		✓		

„vystihnout témata textu, příp. obecné veličiny (typu čas, láska, domov, smrt, národ, smysl života, bůh...), jichž se text dotýká“			✓		
„identifikovat pasáže, v nichž text odkazuje či naráží na jiné texty, příběhy, díla (příp. sám na sebe), vystihnout způsoby, kterými tak činí, a pojmenovat vztah mezi texty“				✓	
„zachytit a formulovat etické předpoklady či morální apely obsažené v textu, postihnout, jakou podobu mají v textu různé hodnotové koncepty (jako svoboda, pravda apod.)“		✓			
„v textu identifikovat, pojmenovat a odůvodnit místa cizosti či čtenářsky zarážející“				✓	
„vzájemně usouvztažňovat různá obrazná pojmenování v textu (nalézat jejich souvztažnosti a protichůdnosti, charakterizovat jejich zdrojovou oblast atp.)“			✓	✓	
„vysvětlit, jaké implikace jsou v textu otevírány použitou obrazností.“	✓		✓	✓	
„pojmenovat atmosféru textu a vysvětlit, čím je evokována“			✓		
„vnímat a pojmenovat emoce a smyslové vjemy evokované textem ve čtenářích“			✓	✓	
„vnímat zvukovou stránku textu jako potenciálně významotvornou“			✓		
C. Kombinační, reflexivní a formulační dovednosti: syntéza a finální reprezentace					
„postřehnout kontrastující, opakující se a gradující prvky textu a odhalit tak, které děje, prostory, postavy, myšlenky, pocity apod. nesou zásadní význam“	✓		✓	✓	
„vystihnout tezi, myšlenku či sdělení textu, vnímat nesamozřejmost její přítomnosti a odůvodnit, z kterých prvků či rovin textu vyplývá“				✓	
„obohatit čtení textu srovnáním s textem jiným, souvztažným (např. na základě tématu, žánru, autora, dobové estetické normy...)“					✓
„kriticky reflektovat vlastní díleč závěry, přehodnocovat je a navrátet se do předchozích fází“					✓
„odhalit a zhodnotit interpretační rozhodnutí v adaptacích textu (přepisech či převodech do jiného média)“				✓	
„stanovit na základě dobových estetických očekávání tehdejší pravděpodobnost různých výkladů či vnímání textu“					✓

TEXT 1a

**BÁSEŇ EMILY DICKINSONOVÉ
Č. 77**

1 Neslyším slovo „uniknout“,
2 aniž mi zrychlí tep,
3 probudí náhlou víru,
4 myšlenku na útěk!

5 Neslyším o zdech věznice,
6 zbořených palbou děl,
7 aniž rvu dětsky za svou mříž –
8 a padnu v beznaděj!

TEXT 1b

**BÁSEŇ EMILY DICKINSONOVÉ
Č. 1695**

1 Je osamělost prostoru,
2 samota vodních spoust,
3 samota smrti – vše ta však
4 je ještě společnost,
5 když měřítkem je krajní poušť
6 a osamocenosť,
7 duše, jež stane před sebou –
8 konečná bezmeznost.

TEXT 1c

**BÁSEŇ EMILY DICKINSONOVÉ
Č. 613**

1 Zamkli mě do prózy,
2 jako mě, malinkou,
3 dávali do komory,
4 ať „ztichnu“ na chvílku.

5 Ztichnout! Jen nahlédnout,
6 co mozek vyvádí.
7 Tak moudře dal se zavřít pták
8 za prkna ohrady.

9 Stačí mu pouze chtít
10 a se snadností hvězd
11 odstranit svoje zajetí
12 a smát se – jak já teď.

*Emily Dickinsonová:
z výboru Neumím tančit po špičkách
(překlad Jiří Šlédra)*

Modul A: Emily Dickinsonová – vybrané básně (z výboru *Neumím tančit po špičkách*)

Pro první modul byly zvoleny tři básně Emily Dickinsonové, jimž ve výboru (s překlady Jiřího Šlédra) přináležejí čísla 77 (z let 1858–1860; incipit „Neslyším slovo ‚uniknout‘...“; Dickinsonová 1999, s. 17), 613 (z roku 1862; incipit „Zamkli mě do prózy...“; tamtéž, s. 130) a 1695 (s neznámým vročením; incipit „Je osamělost prostoru...“; tamtéž, s. 370). Modul pracuje s texty výrazně staršího data než ostatní, ale jeho úlohy jsou konstruovány o to přívětivěji pro řešitele. Celkově lze v modulu získat 23 bodů.

1. BÁSNĚ EMILY DICKINSONOVÉ (..... / 23 B. = ... %)

1. Které z následujících tvrzení odpovídá nejlépe TEXTU 1a? 4 b.

- a) Děj, který je v druhé strofě opačný než v první, vyvolá v druhém případě také opačnou reakci.
- b) Děj, který je v druhé strofě opačný než v první, vyvolá v druhém případě obdobnou reakci jako v prvním.
- c) Děj, který lze v obou strofách považovat za obdobný, vyvolá v druhém případě opačnou reakci než v prvním.
- d) Děj, který lze v obou strofách považovat za obdobný, vyvolá v druhém případě také obdobnou reakci jako v prvním.

2. U každé z následujících **dvojic motivů** se rozhodněte, jak se k nim TEXT 1b staví. 3 b.

	...je horší než...	(netemat izováno)	...je lepší než...	
setkání sám se sebou...	☐	☐	☐	...setkání se smrtí
osamělost...	☐	☐	☐	...společnost
samota oceánu...	☐	☐	☐	...samota pouště

3. Které z následujících tvrzení nejlépe odpovídá veršům 1–4 TEXTU 1c? 4 b.

- a) Próza, jakožto protipól poezie, se zde stává obrazem řádu a ukázněnosti.
- b) Próza, jakožto protipól poezie, se zde stává obrazem možnosti útěku do soukromí.
- c) Próza, jakožto umělecké, literární vyjádření, se zde stává obrazem řádu a ukázněnosti.
- d) Próza, jakožto umělecké, literární vyjádření, se zde stává obrazem možnosti útěku do soukromí.

První úloha postihuje základní napětí básně č. 77 – obraz svobody (ve slově „uniknout“ či ve vidině zbořených zdí věznice) jednou probouzí víru v možnost útěku, podruhé beznaděje ze cloumání mříží. Pracuje tak s relační dovedností (týkající se kompozice textu) „popsat použití kontrastu v textu a vysvětlit jeho významový potenciál (spočívající např. v jeho ostrosti či neostroti, překvapivosti či stereotypičnosti)“.

Klíč: Za správnou odpověď lze považovat jediné c).

Bod.: 4 b. za správnou variantu.

Druhá úloha se zabývá motivy básně 1695 a jejich vztahem, jejím cílem je schematicky parafrázovat sémantickou modelaci motivů textu. Jedná se o dovednost příbuznou (a ze stejného oddílu) jako u předchozí úlohy, dovednost „sémantické modelace textu (nalézání významových ohnisek a polarit)“.

Klíč: V první dvojici je za správnou odpověď považováno doplnění na „setkání sám se sebou je horší než setkání se smrtí“, vztah v druhé dvojici básní tematizován není, ve třetí dvojici je správné doplnění taktéž na variantu „samota oceánu je horší než samota pouště“.

Bod.: Max. 3 b. – po jednom bodu za každou správnou odpověď.

Třetí úloha se zaměřuje na první verš básně 613 (v kontextu jejího celku), který lze vnímat i jako klíč k porozumění celému textu vypovídajícímu o marnosti snahy zkrotit prozaizací lyrický subjekt, jehož mysl se dokáže osvobodit „se snadností hvězd“. Z hlediska dovedností (opět relačních, tentokrát týkajících se recepce a efektů textu) lze úlohu vystihnout jako dovednost „vysvětlit, jaké implikace jsou v textu otevírány použitou obrazností.“

Klíč: Za správné řešení je považována varianta a).

Bod.: 4 b. za správnou odpověď.

4. U každé z následujících možností buď **napište číslo** verše (či jednoho z veršů), pokud se v dané básni daný prvek objevuje, nebo rámeček **proškrtněte**, pokud se do dané básně podle vás nijak nepromítá.

4.1 samota	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	3 b.
4.2 vliv jiných lidí na lyrický subjekt	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	
4.3 motiv dětství a dětinskosti	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	3 b.
4.4 motiv závěru života	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	
4.5 pocit bezmoci	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	3 b.
4.6 pocit nadhledu	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	
4.7 ohraničenost a nesvoboda	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	3 b.
4.8 neohraničenost a svoboda	TEXT 1a	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1b	č. verše <input type="text"/>	TEXT 1c	č. verše <input type="text"/>	

Čtvrtá, poslední úloha syntetizuje a porovnává motivy ve třech doposud promyšlených básních – opírá se o identifikaci témat, motivů či pocitů v konkrétních verších (a neméně důležitou výpovědní hodnotu má i dovednost určit, že se daný prvek v textu nevyskytuje). Prvky jsou uspořádány do opozitních dvojic, na řešení úlohy ale tento fakt nemá vliv. Vzhledem k seclující povaze úlohy ji lze vztáhnout již k dovednosti kombinační (ze třetí skupiny), „postřehnout kontrastující, opakující se a gradující prvky textu a odhalit tak, které děje, prostory, postavy, myšlenky, pocity apod. nesou zásadní význam“.

Klíč: „Samotu“ lze spatřovat u druhého (verše 1–8) a třetího (verš 3) textu, „vliv jiných lidí na lyrický subjekt“ pouze ve třetí básni (první tři verše). „Motiv dětství a dětinskosti“ obsahuje text v sedmém verši první text, ve verši druhém (příp. třetím a čtvrtém) i text třetí; naopak „motiv závěru života“ lze spatřovat v druhém textu, verších 3. a 8. (variantně v prvním textu, verších 7–8). „Pocit bezmoci“ v nějaké míře obsahují zejména básně první (v sedmém a osmém verši) a třetí (v prvním až čtvrtém verši), druhý text částečně v osmém (ale patrně lze se stejnou, ba i vyšší oprávněností tvrdit, že o tomto pocitu text nemluví); „pocit nadhledu“ lze ovšem spatřovat ve třetím textu (druhé a třetí strofe, tedy verších 5–12), popř. v druhém (ve verši 4). Konečně „ohraničenost a nesvoboda“ je tematizována v prvním textu (verše 4–7) a třetím (verše 1–8); „neohraničenost a svoboda“ pak ve všech třech: v první básni ve verších 1–5, v druhé ve verších 1–2 či 5 a ve třetí ve verších 9–11.

Bod.: Max. 12 b., resp. nejvýše 3 body za každou z dvojic prvků (u níž se – v jejich vyplnění šesti kolonek – strhává bod za každou chybu). Takovým bodováním je předejito přílišnému ovlivnění výsledku žakovým nadprůměrným či podprůměrným výkonem v rámci jedné dvojice.

TEXT 2

1	<p>ŽADATEL Tak předně, jste náš člověk? Máte skleněné oko, falešný chrup nebo třeba berlu, nějaký háček, někde malou svorku, hrudniček z korku, gumu do rozkroku,</p> <p>2</p> <p>pár štychů na důkaz, že něco chybí? Nic takového? Jak vám pak ale máme něco dát? No, kvůli tomu se hned nemusíte rozplakat. Ukažte ruku. Dlaň otevřít. Prázdná? Hm – no jo. To nic, my vám do ní dáme ruku,</p> <p>3</p> <p>kteřá ji i té prázdnoty zbaví, bude vám nosit čaj, zahánět bolesti hlavy, ta vám udělá všechno, stačí poručit. Tak co, nechcete si ji vzít? Máte ji se zárukou, že nakonec</p> <p>4</p> <p>vám zatlačí i oči, prostě prima věc, s tou všechno přebolí. Ten nový model vyrábíme ze soli. Poslyšte, s vámi je ale těžká práce. Co třeba tenhle obleček — — —</p>
---	---

5	<p>černý a tuhý, ale padne vám, a ta láce! Tak vezmete si ho? Ano? Je vodotěsný, ohnivzdorný, k neroztrhání, když spadne bomba, spolehlivě vás ochrání, do rakve vydrží, s tím máte vystaráno.</p> <p>6</p> <p>Teda v hlavě račte mít, s prominutím, seno. Dali mi to tu černé na bílém. Hej polez, miláčku, polez z té skříně ven! Tak co, jak se vám páčí <i>tahleta</i>? Pro začátek holý zadek, no pro to se svět nezboří,</p> <p>7</p> <p>ale za pětadvacet let bude ze stříbra a za paděsát ze zlata. Živá panenka – zprava i zleva, odevšud. Umí šít, umí uvařit, a jak hovoří, jak ta hovoří, jak hovoří!</p> <p>8</p> <p>Funguje perfektně, není to žádný šunt. Vy máte díru, ona je obklad na ni. Vy máte oko, ona je obraz na divání. Chlapče, takovou šanci už jakživ nebudete mít. Koukejte si ji vzít, si ji vzít, si ji vzít!</p>
---	--

Sylvia Plathová: *Ariel* (překlad Jan Zabrana)

Modul B: Sylvia Plathová – „Žadatel“ (ze sbírky *Ariel*)

I druhý modul testových úloh se věnuje lyrické poezii, básni Sylvie Plathové „Žadatel“ (Plathová 2017, s. 12–13), jež vzniká roku 1962 (a pochází ze sbírky *Ariel* vydané roku 1965). Báseň je pro účely testování interpretace pozoruhodná především postojem mluvčího, jenž v kontextu celé básně vyznívá zřetelně jako negativní postava.

2. ŽADATEL (..... / 44 B. = ... %)

1. U každého z následujících tvrzení zvažte, zda pro něj lze nalézt v TEXTU 2 **oporu** (zaznačte příslušnou strofu 1–8), či **nikoliv** (zaznačte „v žádné“). 8 × 3 b.

	1	2	3	4	5	6	7	8	v žádné
Hodnota osoby označené slovem „tahleta“ (v textu autorkou vyznačeno kurzívou)...									
1.1 ...je určována podobně jako u zboží.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.2 ...je ovlivněna její hmotným majetkem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.3 ...nesouvisí s jejím hmotným majetkem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.4 ...spočívá v pasivním vizuálním působení.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.5 ...je v tom, nakolik může posloužit pro zábavu.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.6 ...je v tom, nakolik může posloužit v náročných situacích.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.7 ...se předpokládá ve stáří a v mládí ještě nemusí být patrná.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1.8 ...spočívá v mládí a se stářím se předpokládá postupné mizení.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. U každého z následujících tvrzení zvažte, zda pro něj lze nalézt v TEXTU 2 **oporu** (zaznačte příslušnou strofu 1–8), či **nikoliv** (zaznačte „v žádné“). 3 × 3 b.

	1	2	3	4	5	6	7	8	v žádné
2.1 Mluvčí volí <u>vídný</u> a <u>aktivní</u> tón.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 Mluvčí <u>chladný</u> a <u>neosobní</u> tón.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.3 Mluvčí <u>nepříjemný</u> a <u>urážlivý</u> tón.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Úlohy na prvním i druhém místě jsou stylově podobné – operují s výčtem tvrzení, jež má řešitel buď přiřadit k některé ze strof výchozího textu, nebo rozhodnout, že je v básni pozorovat nelze. V této úloze jde konkrétně o to, jak je v básni prezentována hodnota ženy. Dovednost, jež úloze nejlépe odpovídá, by náležela mezi relační (operující se subjekty a objekty textu) – „pojmenovat, jak text prezentuje různé skupiny postav (např. stejného pohlaví, genderu, národnosti, rasy či sociální vrstvy)“. Vztáhnout by ji bylo možné však i k dovednosti „zachytit a formulovat etické předpoklady či morální apely obsažené v textu, postihnout, jakou podobu mají v textu různé hodnotové koncepty (jako svoboda, pravda apod.)“ ze skupiny pracujících se společensko-historickým kontextem.

Klíč: První možnost lze nalézt ve strofě osmé nebo sedmé, druhá v básni podporu nemá, třetí se vyskytuje v šesté strofě, čtvrtá a pátá opět v osmé (u páté je přijatelná i možnost „v žádné“, neboť jde spíše o implikovanou zmínku), šestá ve třetí nebo osmé strofě, sedmá v sedmé a osmá v žádné.

Bod.: Max. 24 b. – za každý správně zaznačený řádek (alespoň jednou z odpovídajících možností) 3 body.

Druhá úloha se – ve formálně zcela totožném duchu jako úloha předchozí – věnuje modalitě, v níž vyznívá mluvčího projev k fiktivnímu adresátovi. Výstižnou relační dovedností (z podskupiny týkající se kompozice textu) by mohla být dovednost „vystihnout vzdálenost a rozdíly mezi subjekty, k nimž se text (i různými způsoby) obrací (např. mezi předpokládaným posluchačem a oslovovaným subjektem), a vysvětlit efekty této vzdálenosti“.

Klíč: Pro první tvrzení lze nalézt doklad ve druhé strofě, pro druhé ve strofě první (popř. také druhé), pro třetí tvrzení pak ve strofách čtvrté, šesté či osmé.

Bod.: Max. 9 b. – za každý správně zaznačený řádek (alespoň jednou z odpovídajících možností) 3 body.

3. V každé z následujících skupin výpovědí **rozhodněte**, které jedno tvrzení odpovídá TEXTU 2, a do rámečku vpravo **napište**, v kterém odstavci či odstavcích lze pro tvrzení nalézt doklad.

- 3.1
- Mluvčí se stylizuje, že hovoří za sebe.
  - Mluvčí se stylizuje, že hovoří za společnost.
  - Mluvčí se stylizuje, že hovoří za ženy obecně.
  - Mluvčí se stylizuje, že hovoří za muže obecně.
- 5 b.
- č. odst.

- 3.2
- Mluvčí je vůči oslovovanému od I. počátku do II. konce tolerantní až lhostejný.
  - Mluvčí je vůči oslovovanému I. od počátku II. do konce nátlakový až manipulativní.
  - Zatímco I. na počátku je mluvčí vůči oslovovanému tolerantní až lhostejný, II. ke konci je již nátlakový až manipulativní.
  - Zatímco I. na počátku je mluvčí vůči oslovovanému nátlakový až manipulativní, II. ke konci je již tolerantní až lhostejný.
- 6 b.
- č. odst. I
- č. odst. II

Ve třetí úloze (resp. v první z dvojice obdobně koncipovaných podúloh) se podrobněji specifikuje pozice a autostylizace mluvčího. Z hlediska dovedností úloze odpovídá relační dovednost (ze skupiny zabývající se subjekty a objekty textu) „pojmenovat vypravěčskou perspektivu textu a její důsledky, příp. zachytit (jazykově vyjádřenou nebo implicitní) motivaci, zaujatost či záměry mluvčího či vystihnout jeho autostylizaci“.

Klíč: Za správnou odpověď je považována druhá možnost, nejlépe je tato pozice mluvčího viditelná v prvním a druhém odstavci, částečně pak v odstavci čtvrtém.

Bod.: 5 b. – za správnou odpověď i dobře určený odstavec (v případě vstřícného hodnocení lze udělit body i za dílčí odpověď či za částečně adekvátní odpověď).

V případě druhé podúlohy pak jde specificky o rozpoznání, kdy se mluvčí pokouší uplatňovat na fiktivního adresáta nátlak či manipulaci. Úloha směřuje k dovednosti (z téže skupiny jako u minulé úlohy) „analyzovat argumentaci vypravěče či postav textu, odhalit ideové podloží argumentů, manipulativní techniky či logické lapsy“.

Klíč: Za správný popis situace je považována třetí možnost, k první části výroku jako doklad může sloužit taktéž odstavec 1 (popř. 2), k druhé pak odstavec 8.

Bod.: 6 b. – za správnou odpověď i oba adekvátně stanovené stavce (v případě vstřícného hodnocení lze udělit body i za dílčí odpověď).

TEXT P3 (pomocný text k TEXTU 3)

Z PŘÍBĚHU O STVOŘENÍ SVĚTA

18 I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“ 19 Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Každý živý tvor se měl jmenovat podle toho, jak jej nazve. 20 Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná. 21 I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. 22 A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. 23 Člověk zvolal: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“ 24 Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. 25 Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se.

Bible (Český ekumenický překlad), Genesis 2, 18–25

TEXT 3

KDYŽ JSEM SE ZBAVILA JMEN

- 1 Bezejmennost přijala většina z nich se stejně hlubokou netečností, s jakou tak dlouho přijímali a nebrali v potaz jména. Obzvlášť pohotově a elegantně mi svůj souhlas udělili delfíni a velryby, tuleni a mořské vydry – ti vklouzli do anonymity jako do svého živlu. Vzpěchovala se nicméně klika jaků. Prohlásili, že slovo „Jak“ dobře zní a že téměř každý, kdo má o jejich existenci ponětí, jim říká právě takhle. Na rozdíl od všudypřítomných tvorů, jako jsou krysy či blechy, nazývaných už od dob babylónských stovkami či tisíci různých jmen, mohou jakové vskutku prohlásit (prohlašovali jakové), že opravdu mají jméno. Rokovali o tom celé léto. Sněmy postarších jačích krav se nakonec usnesly, že ačkoli je pojmenování „Jak“ možná užitečné pro ostatní, z jačího pohledu je tak nadbytečné, že je jací sami nikdy do tlamy nevezmou, a tudíž se mohou klidně obejít i bez něj. Když krávy úvahu v tomto smyslu předložily býkům, všeobecného konsenzu se nepodařilo dosáhnout včas jen kvůli předčasnému nástupu krutých zimních bouří. Brzy po začátku tání se všichni jací dobrali shody a označení „jak“ bylo navrženo dárci.
- 2 Mezi domácími zvířaty se o to, jak jim kdo říká, starali jen koně, ale i těch jenom pramálo – a to od časů, kdy selhal pokus děkana Swifta pojmenovat je slovy z jejich vlastního jazyka. Skot, ovce, prasata, oslí, muly a kozy, a také slepice, husy a krocani, ti všichni nadšeně souhlasili, že vrátí svá jména lidem, jimž – jak se vyjádřili – po právu náleží.
- 3 Jisté problémy se vyskytly s domácími mazlíčky. Kočky samozřejmě zarytě popíraly, že by kdy měly jiná jména než ta, která si daly samy, nevyřčená, nevýslovná osobní jména, nad nimiž, jak pravil básník jménem Eliot, tráví denně dlouhé hodiny v rozjímání – i když žádná z rozjímajících nikdy to, že ve skutečnosti rozjímá nad svým jménem, nepřiznala a někteří pozorovatelé zvažovali i možnost, že předmětem onoho přemýšlivého zahledění je možná ve skutečnosti Dokonalá čili platónská Myš. To je teď v každém případě už jen hypotetická otázka. Skutečná potíž nastala se psy a některými papoušky, andulkami, krkavci a loskutáky. Tito jazykově nadaní jedinci trvali na tom, že jejich jména jsou pro ně důležitá, a kategoricky se s nimi odmítali rozloučit. Jakmile však pochopili, že v celé věci jde výhradně o osobní volbu a že kdo chce být jako osoba nazýván Azor, Frufru, Lóra či dokonce Ptáček, má naprosto svobodnou možnost volby, ani jeden z nich neměl nejmenší námitky proti tomu, rozloučit se s obecným označením psaným malým (anebo, v případě německých tvorů, velkým) písmenem, jako je pudl, papoušek, pes či pták, a se všemi linnéovskými přívlastky, které se za ním táhly jako plechovky přivázané k ocasu už dvě století.

Modul C: Ursula K. Le Guinová: „Když jsem se zbavila jmen“ (z výboru *Gwilanina harfa a jiné povídky*)

Testový modul, který pracuje s povídkou „Když jsem se zbavila jmen“ (textem z roku 1985, původně uveřejněné ve sbírce *Buffalo Gals* z roku 1987; Le Guinová 2020, s. 206–209), obsahuje pět úloh a je doprovázen pomocným textem, úryvkem z biblické knihy Genesis (např. úsekem o úkolu pojmenování a o stvoření ženy z 2. kapitoly, 18–25 verše; zde je operováno s *Českým ekumenickým překladem*). I bez pomocného textu se jedná o nejdlejší text z prezentovaných modulů (914 slov), na což je z didaktického pohledu potřeba pamatovat – a je to jeden z důvodů, proč úlohy využívají méně (a až v posledních dvou úlohách) odkazování na konkrétní odstavce. Celkový maximální počet bodů je 40.

- 4 Hmyz se se jmény rozloučil obrovskými mraky a roji pomíjivých slabik, jež bzučely, bodaly, hučely, poletovaly, lezly a zavrtávaly se do země.
- 5 Pokud jde o mořské ryby, vypouštěly nehlučně svá jména do všech oceánů jako sotva patrné, temné šmouhy sépiového inkoustu, jež potom beze stopy zanikly v mořských proudech.
- 6 Teď už nezbyval žádný, kterého bych zbavila jména, a přece – jak spřízněná jsem se s nimi cítila, když jsem některého z nich viděla, jak plave, letí, kluše nebo mi leze přes cestu či po kůži, sleduje mě v noci, chvíli mi kráčí po boku za bílého dne... Sblížili jsme se mnohem víc, než když mezi mnou a jimi stála jména jako zjevná překážka – teď jsme si byli tak blízcí, že můj strach z nich a jejich strach ze mě splynuly v jedno. A ona přitažlivost, kterou cítili mnozí z nás, ona touha čichat navzájem svůj pach, dotknout se, promasírovat nebo pohladit jeden druhému šupiny, kůži, peří či kožich, ochutnat si navzájem krev a okusit maso, zahřívát jeden druhého – tato přitažlivost nyní splyvala se strachem, lovců nebylo možné odlišit od kořisti, strážníka od potravy.
- 7 O takovýto účinek mi vlastně šlo. Byl poněkud silnější, než jsem předpokládala, ovšem teď jsem s čistým svědomím nemohla u sebe udělat výjimku. Rázně jsem zaplašila obavy, šla za Adamem a řekla: „Ty a tvůj otec jste mi ho půjčili – vlastně jste mi ho dali. Bylo opravdu užitečné, jenže poslední dobou mi nějak nesedí. Ale vážně díky! Bylo fakt užitečné.“
- 8 Je těžké vracet někomu dárek, aniž byste vypadali mrzutě nebo nevděčně, a nechtěla jsem Adama opustit s vědomím, že by si o mně něco takového myslel. Stejně mi ale moc pozorností nevěnoval a utrousil jen:
- 9 „Polož ho támhle, jo?“ a dál si kutil cosi svého.
- 10 Jedním z důvodů, proč jsem to všechno udělala, bylo to, že řeči nás stejně nikdy nikam nedovedly, ale přesto jsem se teď cítila trochu zklamaná. Přišla jsem připravená své rozhodnutí obhajovat. A pomyslela jsem si, že možná až si toho Adam všimne, třeba znervózní a bude si chtít promluvit. Takže jsem něco málo odložila a chvíli se tam poflakovala, ale on si pořád dělal svoje a nestaral se o nic jiného. Nakonec jsem prohlásila: „Tak tedy sbohem, drahý. Doufám, že se ten klíč od zahrady najde.“
- 11 Právě montoval něco dohromady a řekl, aniž by se rozhlédl kolem: „Dobře, drahá. Kdy bude večere?“
- 12 „Vlastně ani nevím,“ řekla jsem. „Já teď odcházím s –“ Zaváhala jsem a nakonec řekla: „Prostě s nimi,“ a vyšla jsem ven. Až v tu chvíli jsem si vlastně uvědomila, jak těžké pro mě bude se vyjadřovat. Nemůžu jen tak klábosit, jak jsem byla zvyklá, a brát to všechno jako samozřejmost. Nyní musejí být má slova právě tak pomalá, nová, jednoduchá a nejistá jako kroky, jimiž jsem se vydala po pěšině od domu, mezi vysoké tanečnické s temnými větvemi, nehybné na pozadí zimního jasu.

Ursula K. Le Guinová: Gwilanina harfa (překlad Jakub Němeček)

3. KDYŽ JSEM SE ZBAVILA JMEN (..... / 40 B. = ... %)

1. V každém sloupci zvolte **po jedné možnosti** tak, aby výsledný popis odpovídal co nejlépe vztahu TEXTU 3 **vůči své předloze**, pomocnému TEXTU P3. 9 b.

a) TEXT 3 se k TEXTU P3 vztahuje <u>výhradně</u> (své motivy a děj čerpá pouze z něho), ...	a) ...mění ho, ...	a) ...a tím ho popírá.
b) TEXT 3 se k TEXTU P3 vztahuje <u>volně</u> (je pro něj jen jedním z rovnocenných zdrojů), ...	b) ...rozšiřuje ho, ...	b) ...a tím ho zesměšňuje.
c) TEXT 3 se k TEXTU P3 vztahuje <u>úzce</u> , ale <u>nikoliv výhradně</u> (vychází z jeho motivů a dějů, zmiňuje však i jiné texty či autory), ...	c) ...převypravuje ho, ...	c) ...a tím ho aktualizuje.

2. Která z následujících možností **odpovídá nejlépe** výchozímu TEXTU 3? 5 b.

- a) Mezi zvířaty nehraje v textu gender, pohlaví či gramatický rod žádnou roli.
- b) Mezi zvířaty hraje v textu gender, pohlaví či gramatický rod velkou roli, mužský prvek dominuje nad ženským.
- c) Mezi zvířaty hraje v textu gender, pohlaví či gramatický rod velkou roli, ženský prvek dominuje nad mužským.
- d) Mezi zvířaty hraje v textu gender, pohlaví či gramatický rod spíše okrajovou roli, mužský prvek dominuje nad ženským.
- e) Mezi zvířaty hraje v textu gender, pohlaví či gramatický rod spíše okrajovou roli, ženský prvek dominuje nad mužským.

První úloha je založena na trojím postupném výběru, kterým se složí jedno souvětí (jedná se tedy, jinak vzato, o osmnáct variujících možností odpovědi s odstíněným bodováním). Cílem úlohy je ověřit porozumění vztahu mezi pomocným textem a povídkou. Tomu odpovídá relační dovednost (týkající se literárního a kulturního kontextu) „identifikovat pasáže, v nichž text odkazuje či naráží na jiné texty, příběhy, díla (příp. sám na sebe), vystihnout způsoby, kterými tak činí, a pojmenovat vztah mezi texty“.

Klíč: Za správnou variantu řešení je považována kombinace c) – b) – c), případně, ve třetí části může být za částečně správnou variantu považováno a).

Bod.: Max. 9 b. – za každou správně zvolenou část kombinace 3 body.

Druhá úloha již směřuje příměji k jednomu z témat textu: v prostém výběru z pěti možností má žák za úkol zvolit tu, která nejlépe popisuje jednak to, do jaké míry v textu hraje roli pohlaví aktérů, jednak to, zda je případně dominantním spíše mužský, nebo ženský prvek. Jedná se o relační dovednost (z oddílu o subjektech a objektech textu) „pojmenovat, jak text prezentuje různé skupiny postav (např. stejného pohlaví, genderu, národnosti, rasy či sociální vrstvy)“.

Klíč: Za správnou variantu je považována možnost e), jako částečně správné řešení by bylo možné připustit i d).

Bod.: 5 b. za správnou odpověď (příp. 1 či 2 body za odpověď částečně správnou).

3. Z **obou následujících částí** vyberte **po jedné možnosti**, aby vznikla věta, která odpovídá TEXTU 3. 6 b.

Aktéři textu většinou pravděpodobně pociťují či projevují...

- I. ...úlevu, ...
- II. ...napětí, ...
- III. ...nevědek, ...
- IV. ...lhostejnost, ...

...protože...

- A. ...se zbavují části identity, kterou je jejich jméno.
- B. ...vrátit to, co je darované, je projevem neslušnosti.
- C. ...se nikdy řádně neztotožnili s tím, co jim bylo darováno.
- D. ...dostat od někoho jméno znamená jim být vlastněn či ovládnán.

4. K následujícím **popisům obrazných vyjádření** z TEXTU 3 přiřaďte **jeden až dva úseky** výchozího textu (A–D), v nichž je lze nalézt (položky A–D se mohou opakovat). 8 b.

I. Jazykový projev bytosti je přirovnán k jejich chování či ztotožněn s ním (<i>metonymie</i>).	.....	A. „[...] ani jeden z nich neměl nejmenší námitky proti tomu, rozloučit se s obecným označením psaným malým (anebo, v případě německých tvorů, velkým) písmenem, jako je pudl, papoušek, pes či pták, a se všemi linnéovskými přívlastky, které se za ním táhly jako plechovky přivázané k ocasu už dvě století.“ (3. odstavec)
II. Zvukový vjem, řeč, je přirovnána k vjemu barev či ztotožněna s ním (<i>synestezie</i>).	.....	B. „Hmyz se se jmény rozloučil obrovskými mraky a roji pomíjivých slabik, jež bzučely, bodaly, hučely, poletovaly, lezly a zavrtávaly se do země.“ (4. odstavec)
III. Zvukový vjem, řeč, je přirovnána k vjemu pohybovému či ztotožněna s ním (<i>synestezie</i>).	.....	C. „Pokud jde o mořské ryby, vypouštěly nehlučně svá jména do všech oceánů jako sotva patrné, temné šmouhy sépiového inkoustu, jež potom beze stopy zanikly v mořských proudech.“ (5. odstavec)
IV. Pojmenování je přirovnáno k něčemu škodolibě obtěžujícímu či ztotožněno s ním (<i>metafora</i> či <i>přirovnání</i>).	.....	D. „[...] Nyní musejí být má slova právě tak pomalá, nová, jednoduchá a nejistá jako kroky, jimiž jsem se vydala po pěšince od domu, mezi vysoké tanečnický s temnými větvemi, nehybné na pozadí zimního jasu.“ (12. odstavec)

Třetí úloha je typově podobná první – opět se jedná v zásadě o výběr z šestnácti možností, přičemž je ale volba kvůli přehlednosti rozdělena na dvě samostatné volby, jejichž tématem jsou postavy textu, resp. jejich postoje či pocity a důvody k nim vedoucí. Úloha navazuje na předchozí testování dovednosti, jež pochází z téže skupiny, „charakterizovat postavy textu, jejich názory, motivace a emoce, které prožívají, a vysvětlit příčiny či důsledky“.

Klíč: Správnou kombinací je varianta IV. a C.

Bod.: 6 b. za správnou kombinací variant (1 či 2 body je možné ohodnotit i další varianty, které nejsou textem přímo vyloučeny, jako je I. a D. či III. a B.).

Čtvrtá úloha obsahuje tři nezávislé podúlohy, z nichž všechny směřují k identifikaci výrazných jazykových prostředků modelujících význam celé povídky. Úloha se dotýká dvojice relačních dovedností ze skupiny věnující se recepci a efektům textu, jednak dovednosti „vzájemně usouvztažňovat různá obrazná pojmenování v textu (nalézat jejich souvztažnosti a protichůdnosti, charakterizovat jejich zdrojovou oblast atp.)“, jednak „vysvětlit, jaké implikace jsou v textu otevírány použitou obrazností“.

Klíč: Správným řešením je kombinace I. – B., II. – C., III. – B a D a IV. – A a B. Při benevolentnějším hodnocení lze např. za předpokladu správného přiřazení možnosti B k prvnímu možnosti ignorovat její absenci u popisů III. a IV.

Bod.: Max. 8 b. – za každý popis, k němuž jsou správně přiřazeny jeden či dva úseky, 2 body.

5. Vyberte z nabídky (a–g), jak v TEXTU 3 vypravěčka prezentuje svou motivaci zbavovat I. zvířata i II. sebe jmen. K oběma oblastem zvlášť přiřaďte všechny **textem podložené motivace (jednu až tři)** a zaznamenejte do rámečků číslo odstavce, jímž lze dané tvrzení doložit. 12 b.

I.	Motivaci zbavovat jmen je	č. odst.	.....	č. odst.	.....	č. odst.
II.	Motivaci zbavit se jména je	č. odst.	.....	č. odst.	.....	č. odst.

- a) ...skepse vůči mužům jako takovým.
- b) ...skepse vůči jazyku jako takovému.
- c) ...sounáležitost s ostatními tvory.
- d) ...snaha se vydělit od ostatních tvorů.
- e) ...snaha zrušit zavedený řád.
- f) ...získání moci nad těmi, kterým dříve vládl někdo jiný.
- g) ...odložení něčeho, co fungovalo dříve, ale nyní ne.

Poslední, pátá úloha směřuje k samotnému tematickému jádru povídky – zbavování (se) jmen a pojmenování motivace. Poslední úloha v modulu se částečně vrací k relační dovednosti (týkající se subjektů a objektů textu) „charakterizovat postavy textu, jejich názory, motivace a emoce, které prožívají, a vysvětlit příčiny či důsledky“, otevírá však (byť ji přímo neověřuje) i dovednost kombinační, „vystihnout tezi, myšlenku či sdělení textu, vnímat nesamozřejmost její přítomnosti a odůvodnit, z kterých prvků či rovin textu vyplývá“.

Klíč: V první odpovědi je potřeba určit motivaci c) (s odůvodněním 6. či 7. odstavcem), b) (s odůvodněním 10. odstavcem) a e) (opět s odůvodněním 6. či 7. odstavcem). V druhé odpovědi by mělo stačit určit motivaci dvojí: b) (s odůvodněním 10. odstavcem) a g) (s odůvodněním 7. odstavcem), případně lze akceptovat i c) (s odůvodněním 6. odstavcem).

Bod.: Max. 12 b. – za každý nesprávně určený či chybějící obligatorní odstavec se z maxima odečítají 3 body. Při vstřícném hodnocení lze správně určenou fakultativní odpověď naopak nahradit ztracené body.

TEXT P4 (pomocný text k TEXTU 5)

POHÁDKA O ČERVENÉ SLEPIČCE

- 1 Byla jednou jedna slepička a ta našla zrnko žita. Zavolala kočku, vepřika a kačera. „Kdo z vás mi pomůže to zrnko zasít?“ ptala se.
- 2 „Já ne!“ řekla kočka. „Já ne!“ řekl vepřík. „Já ne!!!“ řekl kačer.
- 3 Zasela tedy slepička sama ... a čekala, dokud nevyrostl klásek. Pak se ptala: „Kdo mi pomůže žít a sklídit?“
- 4 „Já ne!“ řekl kačer. „Já ne!“ řeklo prasátko. „Já ne!!!“ řekla kočka.
- 5 Žala tedy slepička sama.
- 6 „Kdo mi pomůže vymlátit?“ ptala se potom.
- 7 „Já ne! Já ne!! Já ne!!!“ volala zvířátka.
- 8 Slepička vzala cep a vymlátila sama všechno žito. „Kdo mi pomůže to zrní odnést a semlít?“
- 9 „Já ne!“ řekla kočka. „Já ne!“ řekl kačer. „Já ne!!!“ řekl vepřík.
- 10 A tak slepička sama zrní semlela, zadělala těsto na chléb a upekla jej.
- 11 „Kdo mi pomůže ten chléb sníst?“ zeptala se naposled.
- 12 „Já! Já! Já!!!“ křičela zvířátka jedno přes druhé.
- 13 Ale slepička řekla: „Nechtěli jste ani sít, ani žít, ani mlátit; nechtěli jste mlít ani péci, nebudete taky jíst!“
- 14 A dala chlebiček svým hodným dětem.

J. A. Novotný

(in Eva Veberová: Soubor textů k literární výchově v mateřské škole)

TEXT 4

ČERVENÁ SLEPIČKA VYPRÁVÍ

- 1 Všichni to chtějí. Všichni! Ne jen kočka, prase a pes. I kůň, kráva, nosorožec, orangutan, ropušník, vombat, ptakopysk, co vás jenom napadne. Klid je tentam, a to všechno kvůli jednomu zatracenému pecnu chleba.
- 2 Být slepice není žádný med
- 3 Můj příběh už znáte. Nejspíš vám ho dávali jako zářný příklad toho, jak byste se sami měli chovat. Střízlivost a dřina. Udělej si to sám. Pak investuj kapitál. Pak si ho vyber. A toho že mám být obrázkem? Nenechte se vysmát.
- 4 Našla jsem zrnko pšenice, pravda. A co má být? Po zemi se povaluje spousta zrněk. Když budete dřít do úpadu, taky nějaké najdete. Jedno jsem zahlédla a sebrala ho. Na tom není nic špatného. Co jsem našla, to je moje. Kdo zrnko šetří, má za tři. Příležitost je zezadu plešatá.
- 5 *Kdo mi pomůže tohle zrnko zasadit?* zeptala jsem se. *Kdo? Kdo?* opakovala jsem jako u blbejch.
- 6 *Já ne, já ne,* odpovídali. *Pak si to udělám sama,* prohlásila jsem jako jeptiška před vibrátorem. Nikdo mě přirozeně neposlouchal. Všichni odešli na pláž.
- 7 Nemyslete si, že mě všechno to odmítání nebolelo. Rozebírala jsem to ve svém slaměném hnízdě a z očí mi při tom kapaly slzičky. Slzičky kuřecí krve. Víte, jak to vypadá, sami jste toho snědli dost a dost. Je z toho moc dobrá omáčka.
- 8 Takže co jsem měla na vybranou? Mohla jsem to zrnko pšenice sezobnout hned. Prokázat si nutriční laskavost. Místo toho jsem ho ale zasadila. Zalévala. Střežila ho ve dne v noci svým opeřeným tělem.

Modul D: Margaret Atwoodová: „Červená slepička vypráví“ (ze sbírky *Dobré kosti*)

Další z modulů vybírá jako výchozí text pohádkovou parafrázi „Červená slepička vypráví“ ze sbírky Margaret Atwoodové *Dobré kosti* (z roku 1992), v níž autorka pracuje s aluzemi a jinými intertextuálními vztahy často. Pro volbu výchozího textu – který by tento důležitý potenciál testování specifické interpretační dovednosti mohl zachovat – tudíž hrála roli i možnost nespolehat na znalost textu (proto byla jako volba z této sbírky vyloučena např. povídka „Gertruda vrací úder“ operující se znalostí *Hamleta*), jež je zde kompenzována přítomností pomocného textu, kterým je velice stručné vyprávění „Pohádky o červené slepičce“ (cit. dle Veberová 1982, s. 95). Celkový počet bodů v rámci tohoto modulu je 27.

- 9 Tak rostlo. Proč ne? Takže z něj vyrostla další zrnka pšenice. Tak jsem je zasadila. Tak jsem je zalévala. Tak jsem je semlela na mouku. Tak jsem jí nakonec nashromáždila dost na pecen chleba. Tak jsem ho upekla. Viděli jste ty obrázky, já ve své slepičkovské zástěře držím bochník chleba, směju se od ouška k oušku a jeho vůně se mi vznáší nad křídly. Směju se na všech obrázcích, tak jak se jen se zobákem můžete usmívat. Kdykoli jsem od nich zaslechla *Já ne*, usmála jsem se. Nikdy jsem se nerozčilila.
- 10 *Kdo mi pomůže s tímhle pecnem chleba?* zeptala jsem se. *Já*, řekla kočka, pes a prase. *Já*, ozvala se antilopa. *Já*, zabručel jak. *Já*, připojil se scink pětipásý. *Já*, řekla muňka. A taky to všichni mysleli vážně. Natahovali ke mně tlapy, kopyta, jazyky, spáry, kusadla a chápavé ocasy. Slíntali na mě očima. Kňourali. Do schránky mi strkali petice. Propadali trudnomyslnosti. Obviňovali mě ze sobectví. Projevovaly se u nich symptomy. Vyhrožovali sebevraždou. Tvrdili, že je to moje chyba, když mám pecen chleba a oni žádný. Vypadalo to, že jeden každý z nich potřebuje ten ztracený chleba víc než já.
- 11 *Můžeš si upéct další*, argumentovali
- 12 A co bylo dál? Víím, co se v té pohádce říká, co jsem jim měla odpovědět: *Já si to sním sama a vy jděte do háje*. Nevěřte tomu. Jak už jsem vás upozorňovala, jsem slepice, ne kohout.
- 13 *Tumáte*, řekla jsem. *Omlouvám se, že mě to vůbec napadlo. Omlouvám se za štěstí. Omlouvám se, že jsem si odpírala. Omlouvám se za to, že jsem dobrá kuchařka. Omlouvám se za ten vtípek o jeptiškách. Omlouvám se za tu narážku na kohouty. Omlouvám se za všechny ty úsměvy ve své samolibé slepičkovské zástěře, svým samolibým slepičkovským zobákem. Omlouvám se za to, že jsem slepice.*
- 14 *Dejte si ještě.*
- 15 *Vezměte si můj.*

Margaret Atwoodová: *Dobré kosti* (překlad Viktor Janiš a Miroslav Jindra)

4. ČERVENÁ SLEPIČKA VYPRÁVÍ (..... / 27 B. = ... %)

1. V jakém **vztahu** je pravděpodobně TEXT P4 a TEXT 4? 4 b.

- a) TEXT 4 je úmyslným zesměšněním (parodií) obecně známého TEXTU P4.
- b) TEXT 4 je moderním převyprávěním TEXTU P4, který lze považovat za obecně známou pohádku.
- c) TEXT 4 využívá obecnou znalost TEXTU P4 k předání myšlenek s původním textem nesouvisejících.
- d) TEXT 4 používá výrazně bohatou slovní zásobu k upozornění na TEXTU P4, aby zůstal obecně známý.

2. U každé z následujících možností **rozhodněte**, zda k ní mezi TEXTEM P4 a TEXTEM 4 dochází (ANO), či nikoliv (NE). 4 × 1 b.

	ANO	NE
2.1 změna děje	☐	☐
2.2 změna adresáta	☐	☐
2.3 změna perspektivy	☐	☐
2.4 změna výchozí situace	☐	☐

3. V každé z následujících skupin výpovědí **rozhodněte**, které jedno tvrzení odpovídá TEXTU 4, a do rámečku **vpravo** napište, v kterém odstavci lze pro tvrzení nalézt doklad.

3.1 Červená slepička má k ostatním zvířatům vstřícný postoj. 3 b.
 Červená slepička nemá k ostatním zvířatům vstřícný postoj. č. odst.

3.2 Mluvčí textu viní ze svého podlehnutí psychickému nátlaku či manipulaci čtenáře textu. 4 b.
 Mluvčí textu viní ze svého podlehnutí psychickému nátlaku či manipulaci svoje pohlaví. č. odst.
 Mluvčí textu viní ze svého podlehnutí psychickému nátlaku či manipulaci ostatní postavy textu.

První úloha postihuje základní modalitu vztahu mezi povídkou a její pohádkovou předlohou v klasické podobě „multiple choice“ úlohy. Úloha tak využívá relační dovednost (z okruhu literárního a kulturního kontextu) „identifikovat pasáže, v nichž text odkazuje či naráží na jiné texty, příběhy, díla (příp. sám na sebe), vystihnout způsoby, kterými tak činí, a pojmenovat vztah mezi texty“ (nepřímo – ve vztahu k pomocnému textu – lze pozorovat i uplatnění dovednosti kombinační: „odhalit a zhodnotit interpretační rozhodnutí v adaptacích textu /přepisech či převezech do jiného média/“).

Klíč: Předpokládána odpověď je c), v rámci principu odstupňovaného hodnocení lze za část bodů uznat i a), není však plnohodnotně výstižná odpověď.

Bod.: 4 b. za správnou odpověď, příp. 2 body za částečně správnou odpověď.

Ve druhé úloze je dále (specifičtěji) ověřována dovednost pojmenovávat, v čem se povídka liší od svého prototextu, tentokrát pomocí svazku čtyř dichotomických voleb. I interpretační dovednost, s níž úloha pracuje, je tudíž stejná jako v minulém případě.

Klíč: U prvních dvou odpovědí je správnou variantou „ano“, u druhých dvou „ne“.

Bod.: Max. 4 b. – za každou správnou odpověď 1 bod.

Třetí úloha se skládá ze tří samostatných podúloh, v nichž se vždy volí jedna ze dvou či tří možností (volbu je poté potřeba dokladovat konkrétním odstavcem z textu). Všechny úlohy směřují k pojmenování postojů, pocitů a motivace titulní postavy, resp. vypravěčky. První podúloha se věnuje triviálně vztahu slepičky a ostatních zvířat. Všem třem tedy shodně odpovídá relační dovednost (zabývající se subjekty a objekty textu) „pojmenovat vypravěčskou perspektivu textu a její důsledky, příp. zachytit (jazykově vyjádřenou nebo implicitní) motivaci, zaujatost či záměry mluvčího či vystihnout jeho autostylizaci“, resp. „charakterizovat postavy textu, jejich názory, motivace a emoce, které prožívají, a vysvětlit příčiny či důsledky“.

Klíč: Za správnou odpověď je považována první možnost, odůvodnit ji lze devátým odstavcem (popř. nepřímo osmým či třináctým).

Bod.: 3 b. za správnou odpověď vč. čísla odstavce (bez něj lze za správný výběr udělit nanejvýš 1 bod – v případě vstřícného hodnocení).

V druhé podúloze je hlavním cílem ověřit schopnost rozlišovat mezi tím, jak mluvčí vnímá své vlastní selhání.

Klíč: Za správnou odpověď je považována druhá možnost, pro níž lze nalézt doklad ve dvanáctém odstavci. (Třetí možnost by byla, dle desátého odstavce, přijatelná také, ale zde je obvinění ostatních z psychického nátlaku spíše nepřímé.)

Bod.: 4 b. za správnou odpověď vč. čísla odstavce (bez něj lze za správný výběr udělit nanejvýš 2 bod – v případě vstřícného hodnocení).

- 3.3 Slepička vnímá své rozhodnutí jako selhání vůči svým zájmům.
- Slepička vnímá své rozhodnutí jako selhání vůči vnějšimu ideálu.
- Slepička vnímá své rozhodnutí jako selhání vůči očekávání okolí.

4 b.

č. odst.

4. Přiřaďte všechny slepiččiny omluvy z 13. odstavce TEXTU 4 k **odpovídajícím oblastem** popisujícím, za co se vlastně omlouvá (I.–IV.). 8×1 b.

	I. identita	.....	.....
A. „...že mě to vůbec napadlo“		.....	.....
B. „...za štěstí“		.....	.....
C. „...že jsem si odpírala“		.....	.....
D. „...za to, že jsem dobrá kuchařka“	II. vlastnosti	.....	.....
E. „...za ten vtípek o jeptiškách“		.....	.....
F. „...za tu narážku na kohouty“		.....	.....
G. „...za všechny ty úsměvy ve své samolibé slepičkovské zástěře, svým samolibým slepičkovským zobákem“	III. činy a výroky	.....	.....
H. „...za to, že jsem slepice.“	IV. duševní prožívání	.....	.....
		.....	.....

Ve třetí podúloze se má žák za úkol vypořádat s pojmenováním motivace postavy, resp. zakotvení jejích hodnot.

Klíč: Za správnou odpověď je považována druhá možnost, podložit je ji možné opět dvanáctým odstavcem.

Bod.: 4 b. za správnou odpověď vč. čísla odstavce (bez něj lze za správný výběr udělit nanejvýš 2 body – v případě vstřícného hodnocení).

Závěrečná úloha se na první pohled věnuje dílčí analýze jednoho ze závěrečných odstavců, fakticky si však při jejím plnění (spočívajícím v třídění slepiččinych omluv do různých kategorií – graficky je naznačeno, že do jedné kategorie lze přiřadit až čtyři z možností) lze uvědomit mnohostrannost podřízení hlavní postavy svému okolí. Primární ověřovanou dovedností v úloze je „určit, jak subjekty díla přistupují ke svému prostředí (světu), jaké jeho fungování předpokládají a jak o něm hovoří“ (relační dovednost zabývající se subjekty a objekty textu), směřuje ale až ke kombinační dovednosti „postřehnout kontrastující, opakující se a gradující prvky textu a odhalit tak, které děje, prostory, postavy, myšlenky, pocity apod. nesou zásadní význam“.

Klíč: Mezi „identitu“ patří možnost H, popř. G, mezi „vlastnosti“ patří varianta D, mezi „činy a výroky“ potom C, E, F a G a mezi „duševní prožívání“ A a B.

Bod.: Max. 8 b. – za každé správné přiřazení 1 bod.

TEXT 5

DRAK

- 1 To nepochopím. Daruješ někomu život, přivedeš si ho do domu, chováš se k němu něžně: princezno, ovečko, miláčku... a nic. Ani slovo vděku nebo uznání.
- 2 Mohl jsem ji spolknout zaživa jako ty ostatní. Proč jsem tu ženskou vlastně ušetřil? Má milá, ty ani nevíš, co mě to stálo přemáhání. Taková křehká porce...
- 3 Láska, ach láska, to je svízel! Tři dni jí dělám otroka. Ležím jí u nohou, kroutím po ní zamilovaně očima ze všech devíti hlav, vzdychám, že mi jde od huby pára... ona se kaboní, u nosu kapesník.
- 4 Copak v ní není žádný cit?
- 5 Kdyby se na mne usmála, poškrabala mě po hřbetě, mně by to stačilo, takový jsem blázen.
- 6 Posadil jsem ji na nejměkčí kámen, hustě obrostlý mechem, komanduju jí sem veletucet mloků a ještěrek, aby ji povyrazili, namáhám se, vymýšlím legrace, lesknu se potem jako kov.
- 7 Nemůže to být nic jiného než ženská koketérie. Hraje si se mnou, šibalka.
- 8 Venku povykuje jakýsi suchoprđ a vyzývá mne na souboj. Možná že je to její ženich a ona je v dost trapné situaci. Ale ať nás porovná! Jen když se podívá na postavu. Mé dlouhé svižné tělo, zježené šupiny, ta křídla! Když je rozevru, rozsvítím svět. Jako pták Ohnivák! Plazím se lehce a tiše, vlním se, vždyť já zrovna tančím, když lezu.
- 9 A až mě uslyší syčet, jemně jak flétna, táhle jak lesní roh, tklivě jak hoboj...! Musela by být z kamene, aby mi odolala.

Květa Legátová: Mušle a jiné odposlechy

Modul E: Květa Legátová: „Drak“ (ze sbírky *Mušle a jiné odposlechy*)

Výchozí text pátého modulu, povídka „Drak“ z *Mušle a jiných odposlechů* Květy Legátové (z roku 2007), je z představovaných modulů s prozaickým výchozím textem nejkratší (237 slov). Testové úlohy využívají především práci s perspektivizací, v celé sbírce velmi častým postupem, jež se synekdochicky zaměřuje na určitý výsek (zpravidla jednu situaci) z obecně známého textu (či narativního vzorce), často pohádky. V tomto modulu je možné získat maximálně 34 bodů.

5. DRAK (..... / 34 B. = ... %)

1. **Vytvořte** ze zadaných součástí tři výpovědi, které budou odpovídat TEXTU 5. Výpověď **zapište** a do rámečků **zaznamenejte** písmena odpovídající součástíem. Přebytečné rámečky proškrtněte. 3 × 8 b.

A že   B zda   C jako   D drak   E žena
 F on sám   G ona sama   H pochybuje   I předpokládá
 J se chová takovým způsobem   K stereotypně odpovídá své roli
 L neodpovídá stereotypně své roli   M prožívá věci takovým způsobem

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

2. V každé z následujících skupin výpovědí **rozhodněte**, které jedno tvrzení odpovídá TEXTU 5, a do rámečku vpravo **napište**, v kterém odstavci či odstavcích lze pro tvrzení nalézt doklad.

- 2.1 Mluvčí toleruje odmítnutí milované osoby.
 Mluvčí zlehčuje odmítnutí milované osoby.
 Mluvčí nevnímá odmítnutí milované osoby.

4 b.

č. odst.

V první úloze má žák za úkol prokázat schopnost pojmenovat pravděpodobné mentální nastavení postav v textu, draka, příp. ženy. Technicky vzato jde o kombinaci úlohy přiřazovací a seřazovací, řešitel volí z nabídky slova, slovní spojení až vedlejší věty a uspořádává je do smysluplné výpovědi. Odpovídající relační dovednosti, „popsat a analyzovat vazby a vztahy mezi postavami, jejich mocenskou hierarchii, napětí či útlak“ a „určit, jak subjekty díla přistupují ke svému prostředí (světu), jaké jeho fungování předpokládají a jak o něm hovoří“, by pocházely ze skupiny věnující se subjektům a objektům textu.

Klíč: Za plnohodnotné varianty jsou považovány odpovědi D, M, A, L („drak prožívá věci takovým způsobem, že neodpovídá stereotypně své roli“), D J A K („drak se chová takovým způsobem, že stereotypně odpovídá své roli“), D I A E M C F („drak předpokládá, že žena prožívá věci takovým způsobem jako on sám“) či E M A K („žena prožívá věci takovým způsobem, že stereotypně odpovídá své roli“).

Bod.: Max. 24 b. – za každou (maximálně však za tři) správně sestavenou větu 8 bodů.

Druhá úloha obsahuje dvě podúlohy (zde pro přehlednost prezentovány zvlášť). V první má žák prokázat porozumění současného postoje draka k faktu, že je princeznou odmítán (což si zjevně uvědomuje, ale netoleruje, nýbrž bagatelizuje). První úloha se vztahuje k relační dovednosti „určit, jak subjekty díla přistupují ke svému prostředí (světu), jaké jeho fungování předpokládají a jak o něm hovoří“ zařazené mezi další věnující se subjektům a objektům textu.

Klíč: Za správné řešení je považována varianta b) spolu s číslem 7. nebo 3. odstavce.
 Bod.: 4 b. – za správnou odpověď i číslo odstavce (s jiným číslem odstavce i bez něj lze ohodnotit odpověď jako částečně správnou, vzhledem k možnosti náhodné volby /s třetinovou šancí/ by však neměl být udělen více než 1 bod).

- 2.2
- I. Zatímco v minulosti mluvčí k ženské postavě prokázal soucit, II. nyní je k ní bezcitný.
  - I. Tak jako v minulosti mluvčí k ženské postavě prokázal soucit, II. i nyní projevuje empatii.
  - I. Tak jako v minulosti mluvčí neměl s ženskou postavou žádné slitování, II. i nyní je k ní bezcitný.
  - I. Zatímco v minulosti mluvčí neměl s ženskou postavou žádné slitování, II. nyní k ní projevuje empatii.

6 b.

č. odst.
k I.

č. odst.
k II.

Druhá podúloha se zaměřuje na míru empatie draka k princezně. Jednotlivá tvrzení ve variantách odpovědi mají dvě části, dokladovat číslem odstavce je potřeba obě z nich zvlášť – a správnost výběru odpovědi přitom do jisté míry závisí právě na zdůvodnění – text lze číst v tomto ohledu dvěma způsoby (první odstavec lze totiž – podle smyslu – vnímat jako drakovu minulost, nebo jako drakovu přítomnost – podle gramatického tvaru sloves). Druhá ze závěrečných podúloh se odkazuje k dovednosti z téhož oddílu (tentokrát však, přestože se věnuje témuž subjektu, je akcentována jeho identita postavy textu, nikoliv vypravěče), již několikrát v úlohách použité dovednosti „charakterizovat postavy textu, jejich názory, motivace a emoce, které prožívají, a vysvětlit příčiny či důsledky“ či „popsat a analyzovat vazby a vztahy mezi postavami, jejich mocenskou hierarchii, napětí či útlak“.

Klíč: Za správné řešení může být považována buď varianta a) s čísly odstavců 6 a 1, nebo varianta b) s čísly odstavců 1 (příp. 2) a 8 (v případě shovívavého hodnocení i 7).

Bod.: 6 b. – za jednu ze správných odpovědí i s čísly příslušných odstavců (částečné řešení lze ohodnotit také – s pouze jedním správně určeným odstavcem 4 body, bez čísel /či bez správných čísel/ odstavců by opět neměl být vzhledem k možnosti náhodné volby /s poloviční šancí/ udělen více než 1 bod).

TEXT 6a

JINOVATKA

- 1 Toho dne, kdy se narodila, se na zemi sice nebělal sníh, ale jen jinovatka, přesto do jejího jména otec vložil znak sol 雪, sníh. Později, když byla větší, s nelibostí dumala nad tím, zda její zimomřivost není náhodou způsobená právě tím chladem ve jméně.
- 2 A přece má ráda ten pocit, když kráčí po zemi pokryté jinovatkou a podrážkami tenisek se na její chodidla přenáší dotyk naplň zmrzlé půdy. Chodidly jiných lidí zatím nedotčená jinovatka je jako jemně namleté krystalky soli. Když začnou první mrazíky, sluneční svit ještě o trochu vybledne. Lidem se od úst šíří bílá pára. Stromy shazují poslední listy a ztrácejí něco ze své hmotnosti. Pevné věci, jako kameny nebo domy, se naopak zdají nepatrně těžší. Ze siluet žen a mužů, navlečených do zimních kabátů, vyzařuje mlčenlivá předzvěst, že přichází čas vzdorování jakési nepřízni.

TEXT 6b

SNÍH

- 1 Jestliže obzvláště velká sněhová vločka dosedne na rukáv černého kabátu, je možné pozorovat její krystalickou strukturu pouhým okem. Fascinující tvar pravidelného šestiúhelníku se začne rozpouštět, aby za krátký úsek pouhé vteřiny či dvou docela zmizel. O tom všem přemýšlí, zatímco ta prchavá chvíle při pohledu na vločku míjí.
- 2 Když začne padat sníh, lidé ustanou v tom, co právě dělají, a na okamžik mu věnují pozornost. V autobuse například zvednou hlavu a zadívají se ven. Nejprve vzduchem zavíří pár osamělých vloček, neslyšně, bez radosti či smutku, a pak se začnou snášet stovky a tisíce malých pírek, která tiše vymažou ulici. Načež se lidé – někteří z nich – odvrátí a dál už se sněhem nezabývají.

Han Kang: Bílá kniha (překlad Petra Ben-Ari)

Modul F: Han Kang: „Jinovatka“ a „Sníh“ (ze sbírky *Bílá kniha*)

Šestý modul využívá silně lyrizovaných prozaických textů z velmi volně provázaného souboru Han Kang *Bílá kniha* (původně vydanou roku 2016), konkrétně z druhé, prostřední části knihy („Ona“; Vzhledem k povaze druhé úlohy však název části v modulu není uveden, což lze vnímat jako mírné, vědomé snížení autenticity interpretační situace.), „Jinovatka“ a „Sníh“ (Han 2019, s. 45 a 51). Jedná se o texty vysloveně krátké (113, resp. 138 slov), úlohy v nich ohledávají jednak kategorie literárního druhu či vyprávěcí perspektivy, jež mohou vzbudit zdání ověřování dovedností pouze analytických, které však směřují k souhrnnému vystižení relativní bohatosti evokací a motivů (právě ve vztahu k malé ploše textů). Úlohy tak mohou být zčásti i ukázkou faktu, že hlavní odlišnosti zde představovaných interpretačních úloh a úloh např. maturitních didaktických testů jsou povahy principiální (zahrnující vztah k výchozímu textu a vůbec jeho výběr a zacházení s ním, jejich celkové zacílení a kontext atp.) a že samy o sobě mohou mít podobu téměř shodnou. V modulu lze získat celkem 31 bodů.

6. JINOVATKA, SNÍH (..... / 31 b. = ... %)

1. Které tvrzení o **literárním druhu** TEXTŮ 6a a 6b je nejpřesnější? **4 b.**

- a) V textech jsou v malé míře patrné epické (dějové) prvky, celkově se ale spíše jedná o lyriku (jádem jsou pocity). Oba texty jsou psány jako próza (nejsou členěny do veršů).
- b) V textech jsou v malé míře patrné lyrické (pocitové) prvky, celkově se ale spíše jedná o epiku (jádem je děj). Oba texty jsou psány jako próza (nejsou členěny do veršů).
- c) V textech jsou v malé míře patrné epické (dějové) prvky, celkově se ale spíše jedná o lyriku (jádem jsou pocity). Oba texty jsou psány jako poezie (jsou členěny do veršů).
- d) V textech jsou v malé míře patrné lyrické (pocitové) prvky, celkově se ale spíše jedná o epiku (jádem je děj). Oba texty jsou psány jako poezie (jsou členěny do veršů).

2. V každém sloupci zvolte **po jedné možnosti** tak, aby výsledný popis odpovídal co nejlépe vztahům subjektů TEXTŮ 6a a 6b (hlavní postavy, vypravěče a čtenáře).

a) Vyprávěno je v <u>první</u> osobě (ich-forma) ...	a) ... a na situaci je nahlíženo „shora“, <u>pohledem stojícím mimo svět</u> , ...	a) ... což udržuje čtenáře <u>v pozorovatelské roli</u> .
b) Vyprávěno je ve <u>třetí</u> osobě (er-forma) ...	b) ... a na situaci je nahlíženo <u>očima jedné z postav</u> , ...	b) ... což dává čtenáři nahlédnout <u>do nitra hlavní postavy</u> .
		c) ... což čtenáře zároveň udržuje <u>v pozorovatelské roli</u> a zároveň mu dává nahlédnout <u>do nitra hlavní postavy</u> .

3. Které z tvrzení o **vztahu vypravěče či vypravěčky a „lidí“** v TEXTECH 6a a 6b je nejpřesnější? **4 b.**

- a) V obou textech vypravěč*ka lidi pozoruje a posuzuje jejich reakce.
- b) V obou textech jsou lidé samozřejmě součástí prostředí a atmosféry.
- c) Zatímco v prvním textu vypravěč*ka lidi pozoruje a posuzuje jejich reakce, v druhém jsou lidé samozřejmě součástí prostředí a atmosféry.
- d) Zatímco v prvním textu jsou lidé samozřejmě součástí prostředí a atmosféry, v druhém vypravěč*ka lidi pozoruje a posuzuje jejich reakce.

V první úloze řešitel zhodnocuje literární druh textů: tedy míru a význam zapojení dějových prvků a prvků lyrických. Spíše jako doplnění (zpřítomnění faktu, že se tato dvě rozlišení nepřekrývají) je součástí úlohy i rozlišení jazyka vázaného a nevázaného. Úloha se tak ponejvíce odkazuje na relační (kompoziční) dovednost „sémantické modelace textu (nalézání významových ohnisek a polarit)“, popř. v jistém smyslu však také dovednosti (k subjektům a objektům textu) „určit, jak subjekty díla přistupují ke svému prostředí (světu), jaké jeho fungování předpokládají a jak o něm hovoří“.

Klíč: Za správnou odpověď je považována varianta a).

Bod.: 4 b. za správnou odpověď.

Druhá úloha vyžaduje trojitý výběr (dvakrát mezi dvěma a na závěr mezi třemi možnostmi), kterým je popsána vyprávěcí perspektiva textu – a tím i interpretačně relevantní pozice a její efekt, z níž je k zachyceným skutečnostem přistupováno. Toto jádro úlohy je zohledněno podmíněným bodováním. Dovednosti (obě relační, operující s recepcí a efekty textu), na něž je zde navazováno, jsou „pojmenovat vypravěčskou perspektivu textu a její důsledky, příp. zachytit (jazykově vyjádřenou nebo implicitní) motivaci, zaujatost či záměry mluvčího či vystihnout jeho autostylizaci“ a „vystihnout, jakého modelového čtenáře text předpokládá a jaké jsou dopady této implikace“.

Klíč: Správnou odpovědí je kombinace b) – b) – c).

Bod.: Max. 6 b. – v případě neúplné odpovědi je úloha posuzována „odzadu“ – za správnou odpověď ve třetím sloupci lze udělit 2 body, pokud je zároveň správně zodpovězen i druhý sloupec (tedy chyba je pouze v prvním), lze udělit 3 body.

Třetí úloha pokračuje v pozornosti upřené na vypravěče textu, dává jej již do vztahu i s davem lidí, který v obou textech vystupuje (přestože s odlišnou rolí či funkcí). Tato úloha počítá s relační dovedností „určit, jak subjekty díla přistupují ke svému prostředí (světu), jaké jeho fungování předpokládají a jak o něm hovoří“, popř. zčásti i „popsat a analyzovat vazby a vztahy mezi postavami, jejich mocenskou hierarchii, napětí či útlak“ (obě pochází se skupiny věnující se subjektům a objektům textu).

Klíč: Za správnou odpověď je považována varianta d).

Bod.: 4 b. za správnou odpověď.

4. Vyberte, **které všechny smysly** v TEXTU 6a jsou potenciálně zapojeny do složek **metafory jinovatky** jako „jemně namletých krystalků soli“ v druhém odstavci. **3 b.**

I. zrak   II. sluch   III. čich   IV. chuť   V. hmat

5. Rozhodněte o každém z následujících úryvků z **konce** TEXTU 6b (5.1–5.4), zda jsou v něm skutečnosti **nahlíženy obrazně**, tedy v jiném než „doslovném“ pohledu (ANO), či nikoliv (NE). **3 b.**

ANO   NE

- 5.1 „Nejprve vzduchem zavíří pár osamělých vloček, neslyšně, bez radosti či smutku,“
- 5.2 „a pak se začnou snášet stovky a tisíce malých pírek,“
- 5.3 „která tiše vymažou ulici.“
- 5.4 „Načež se lidé – někteří z nich – odvrátí a dál už se sněhem nezabývají.“

6. Zaznačte, o kterých **motivech, vjemech, pocitech či situacích** (6.1–6.11) mluví TEXT 6a, TEXT 6b (případně oba či žádný z nich). **11 b.**

	V textu „Jinovatka“	V textu „Sníh“	V žádném z těchto textů
6.1 pocit chladu	☐	☐	☐
6.2 kontakt se zemí	☐	☐	☐
6.3 izolace od okolí	☐	☐	☐
6.4 pocit pomíjivosti	☐	☐	☐
6.5 údiv nad všední věcí	☐	☐	☐

Čtvrtá úloha je mostem mezi zaměřením na subjekt a na motivy a obrazy: věnuje se tomu, jak z hlediska smyslů funguje jedna konkrétní metafora. Úloha tak operuje s dvojicí relačních dovedností (ze skupiny zacílené na recepci a efekty textu) „vysvětlit, jaké implikace jsou v textu otevírány použitou obrazností“ a „vnímat a pojmenovat emoce a smyslové vjemy evokované textem ve čtenáři“.

Klíč: Za správnou odpověď je považováno zaznačení možností I. (krystalky), IV. (sůl) a V. (jemně namleté).

Bod.: Max. 3 b. – z maxima je strhnut bod za každou nevyznačenou či chybně zaznačenou možnost. V případě náročnějšího hodnocení lze udílet body jen v případě, kdy jsou zaznačeny alespoň dvě možnosti (aby bylo podtržena smyslová komplexnost metafory).

Následující úloha již plně přechází k užitým jazykovým prostředkům (konkrétně v závěru textu „Sníh“) – a posouzení vztahu mezi doslovností a obrazností v uceleném textovém úseku. Úloha pracuje s dovedností (z téže skupiny jako úloha předcházející) „vzájemně usouvztažňovat různá obrazná pojmenování v textu (nalézat jejich souvztažnosti a protichůdnosti, charakterizovat jejich zdrojovou oblast atp.)“.

Klíč: V prvních třech úsecích je předpokládánou odpovědí „ano“, v závěrečném pak „ne“.

Bod.: Max. 3 b. – z maxima je strhnut bod za každou nevyznačenou či chybně zaznačenou možnost. Pokud by byl v kontextu úrovně řešitelů první úsek považován za příliš náročný (či za „chyták“ – z hlediska „radosti či smutku“, které jsou v textu zmíněny negativně, a úsek tudíž lze číst doslovně), je možné ho pro ucelenost posuzovaných částí textu zachovat, ale nehodnotit a zaznačit jako ukázkový.

V závěrečné, nejvíce bodově honorované úloze je posuzována přítomnost či nepřítomnost stanovených prvků v obou textech (čímž implicitně dochází i k jejich základnímu srovnání). Jejich zpřítomněním se ale otevírá potenciální porozumění hlubší vrstvě textů (např. „pohádkovému“ charakteru – resp. „abstraktnímu stylu“ – patrnému v pevných, zřetelných tvarech; srov. Lüthi 1974, s. 36). Úloha (díky různorodosti charakteru předložených možností) kombinuje několik relačních dovedností z různých skupin – „sémantické modelace textu (nalézání významových ohnisek a polarit)“, „popsat použití kontrastu v textu a vysvětlit jeho významový potenciál (spočívající např. v jeho ostrosti či neostrosti, překvapivosti či stereotypičnosti)“, „pojmenovat atmosféru textu a vysvětlit, čím je evokována“ –, náznakově, ve vztahu k hypotetické četbě celého díla, se ale objevuje

6.6 pocit, že se okolí proměňuje	☐	☐	☐
6.7 vztek vůči rodičům a předkům	☐	☐	☐
6.8 pevné a jasné obrysy zmrzlé vody	☐	☐	☐
6.9 zamyšlená a posmutnělá atmosféra	☐	☐	☐
6.10 postavy zobrazené jako něco tmavého	☐	☐	☐
6.11 návrat od zázračnosti ke každodennosti	☐	☐	☐

i dovednosti ze skupiny kombinačních, reflexivních a formulačních: „postřehnout kontrastující, opakující se a gradující prvky textu a odhalit tak, které děje, prostory, postavy, myšlenky, pocity apod. nesou zásadní význam“.

Klíč: První možnost by měla být zaznačena v obou textech, druhá v prvním, u třetí by měla být zvolena možnost „v žádném“, čtvrtá a pátá možnost je shodně patrná především v druhém, lze však uznat i zaškrtnutí prvního textu, šestá by měla být spatřována pouze v prvním textu, sedmá ani v jednom, osmá naopak v obou, devátá možnost by měla být značena u textu prvního, desátá opět u obou a poslední potom pouze u textu druhého.

Bod.: Max. 11 b. – za každý správně vyznačený řádek po jednom bodu (v případě vstřícného hodnocení lze u možností, jež se vyskytují v obou textech, udílet poloviční body za vyznačení částečné).

NA ULICI

1 Na ulici v naší čtvrti občas narazím na muže, se kterým bych mohla prožít románek, možná i život. 2 Vždycky mě rád vidí. 3 Žije s jednou mojí kamarádkou, mají dvě děti. 4 Náš vztah zůstává obšrným klábosením na chodníku, rychlou kávou, třeba i pár kroky, které ujdeme společně. 5 Nadšeně mi vykládá o svých plánech, gestikuluje a při chůzi se naše těla, už tak velice blízká, synchronizovaná, občas diskrétně překříží.

6 Jednou mě doprovodil do obchodu s prádlem, protože jsem si musela vybrat punčochy k nové sukni. 7 Tu sukni jsem si právě předtím koupila a potřebovala jsem punčochy na večeri ještě téhož dne. 8 Společně jsme omakali všechny textilie vyložené na pultě, vyzkoušeli všechny barvy. 9 Vzorík připomínal knihu plnou tenoučkových, průhledných kusů látky. 10 Muž byl mezi těmi podprsenkami a nočními košilemi naprosto ve svém živlu, jako bychom byli v železářství, a ne v prodejně prádla. 11 Váhala jsem mezi zelenou a fialovou. 12 A on mě přesvědčil, ať si koupím fialové, a když prodavačka ukládala punčochy do sáčku, řekla: tvůj manžel má dobrý vkus.

13 Takhle setkání jsou příjemným narušením našich obvyklých putování. 14 Užíváme si cudného citu, jen letmo. 15 Tímhle způsobem se nemůže dál rozvíjet, nikdy nad námi nemůže získat převahu. 16 Je to slušný muž, má rád moji kamarádku, své děti. 17 I mně stačí pevně objetí, třebaže já svůj život s nikým nesdílím. 18 Dva polibky na tváře, pár kroků, kus společné cesty. 19 Aniž si něco řekneme, víme, že kdybychom chtěli, mohli bychom se odvážit něčeho chybného, a taky zbytečného.

20 Dneska ráno mi připadá nesoustředěný. 21 Nepoznává mě, dokud nedojdu až k němu. 22 Přecházíme most, on z jedné strany, já z druhé. 23 Zastavíme se uprostřed a díváme se na stíny chodců promítané na zeď podél řeky. 24 Vypadají jako duchové mihotající se v řadě za sebou, poslušné duše přecházející z jednoho světa do druhého. 25 Most je rovný, a přesto se zdá, jako kdyby ty stíny – nehmotné postavy proti pevnému zdivu – stoupaly, mířily čím dál výš. 26 Vypadají jako vězni, kteří se mlčky blíží k neblahému cíli.

27 „Bylo by pěkné tohle procesí jednou nafilmovat,“ říká mi. 28 „Víš přece, že se to nestává vždycky, záleží na postavení slunce. 29 Pokaždé mě to ohromí, nacházím v tom cosi fascinujícího. 30 I když mám naspěch, stejně se zastavím.“

31 „To já taky.“

32 Vytáhne mobil. 33 Zeptá se mě: „Zkusíme to?“

34 „Jaký bude výsledek?“ ptám se.

35 „Příšerný, tahle věcicka nic nezachytí.“

36 Dál se díváme na tu němohru, černé postavy, které se nepřetržitě pohybují.

37 „Kam máš namířeno?“

38 „Do práce.“

39 „Já taky.“

40 „Dáme si kafe?“

41 „Dneska nemám čas.“

42 „Tak ahoj, brzy na shledanou.“

43 Rozloučíme se, rozejdeme se a i z nás dvou se stanou stíny promítané na tu zeď: každodenní podívaná, kterou nelze zachytit.

Modul G: Jhumpa Lahiriiová: „Na ulici“, „Na jaře“ a „Sama se sebou“ (ze sbírky *Kde zrovna jsem*)

Poslední prezentovaný testový modul zpracovává sbírku *Kde zrovna jsem* (původně vydanou roku 2018), resp. texty „Na ulici“, „Na jaře“ a „Sama se sebou“ (Lahiriiová 2023, s. 11–13, 19, 30–31), v součtu délky textů se modul vyrovná zdejším nejrozsáhlejším (911 slov), tomu však odpovídá i nejvyšší počet úloh. Vzhledem k tomu, že dílo nejednoznačně pracuje se vztahem celku a částí (v tomto smyslu lze plně souznít s nakladatelskou anotací: „[k]nihu *Kde zrovna jsem* můžeme číst jako román, ale i jako pásmo volně navazujících, převážně lyrických povídek spojených hlasem jejich vypravěčky a protagonistky“; Lahiriiová 2023, zadní strana desek) a zvláště ke konci začínají jeho krátké texty vykazovat zřetelnou návaznost, bylo jedním z ohledů pro volbu textů i jejich umístění na relativním začátku knihy. Úlohy jsou orientovány především k pojmenování subjektivního vnímání vypravěčky a témat, které se v její perspektivě otevírají; oproti všem ostatním prozaickým modulům se odkazují na jednotlivé výpovědi textů (tedy s podobnou detailností jako úlohy k básním Emily Dickinsonové). V modulu je možné obdržet až 46 bodů.

TEXT 7b

NA JARĚ

1 Na jaře trpím, tohle roční období mi nedodává žádné podněty, připadá mi únavné. 2 Z toho nového světla se mi motá hlava, na pučící přírodu jsem háklivá, z pylu ve vzduchu mě pálí oči. 3 Abych zmírnila příznaky alergie, potřebuju si vzít každé ráno prášek, po kterém jsem ale ospalá. 4 Zničehonic mě přepadá spaní, vůbec se nedokážu soustředit, už kolem poledního toužím jen po tom jít si lehnout. 5 Přes den se potím, večer umírám zimou. 6 Pro tohle rozmarné roční období neexistují vhodné boty.

7 Každá hořká rýha v mém životě je spojená s jarem. 8 Každá tvrdá rána. 9 A to je důvod, proč mě křiklavá zeleň stromů, první broskve na trhu, lehké sukně do zvonu, které nosí ženy v moji čtvrti, skličují. 10 Tyhle věci odkazují jen ke ztrátám, zradám, zklamáním. 11 Je mi nepříjemné, když se probudím a cítím se nevyhnutelně postrkovaná vpřed. 12 Ale dneska je sobota a nemusím jít ven. 13 To je taková slast se probudit a nemuset vstávat.

TEXT 7c

SAMA SE SEBOU

1 Samotářství se stalo mým řemeslem. 2 Je to disciplína, snažím se v ní zdokonalit, a přesto strádám. 3 Jakkoli jsem si na něj zvykla, tak mě deptá, bude to vliv mé matky. 4 Ta se samoty vždycky bála a teď ji její život staré ženy vyčerpává, takže když jí zavolám a zeptám se, jak se má, odpovídá jednoduše: 5 „Jsem poněkud sama.“ 6 Scházejí jí zábavné a překvapivé situace, i když má ve skutečnosti spoustu přátel, kteří ji mají rádi, a pestřejší, hektičtější společenský život než já. 7 Například když jsem ji byla naposledy navštívit, vyzváněl jí nepřetržitě telefon. 8 A přesto ji vidím stále v očekávání, nevím čeho, plynutí času se pro ni stalo zátěží.

9 Když jsem byla malá, i když byl ještě naživu můj otec, ona mě stále držela těsně u sebe, nepřála si, abychom se od sebe třeba jen maličko oddělily. 10 Opatrovala mě, chránila mě před samotou, jako kdyby to byla noční můra nebo vosa. 11 Tvořily jsme nepřírozený amalgám, dokud jsem neutekla, abych si vybuodovala nezávislý život. 12 Představovala jsem snad já štít mezi ní a tím děsem, tou ničím nepřeklenutelnou prázdnotou? 13 To strach z jejího strachu mě dovedl k tomuhle životu?

14 Dneska jsme obě samy a vím, že jí by se v hloubi duše líbilo ten amalgám zas slepit a zahnat tak samotu, podle ní by to pro nás bylo správné řešení. 15. Ale jelikož já odolávám a odmítám žít ve stejném městě jako ona, ona se tím trápí. 16 Kdybych matce řekla, že mi vyhovuje žít sama a cítit, že jsem paní svého času a svého prostoru, navzdory tomu tichu, navzdory světlům, která nezháším, když odcházím z domu, a rádiu, které nevypínám, pohlédla by na mě s nedůvěrou, řekla by, že samota není nic jiného než nedostatek. 17 Není třeba nad tím dumat, drobná potěšení, která si pro sebe dokážu ukrojit, se jí nepozdávají. 18 Navzdory tomu, že je na mě tak fixovaná, ji nezajímá moje hledisko, a právě tohle odchýlení mě učí skutečné samotě.

Jhumpa Lahiriová: Kde zrovna jsem (překlad Alice Flemrová)

7. NA ULICI, NA JAŘE, SAMA SE SEBOU (..... / 46 b. = ... %)

1. Ke každému z následujících jazykových a uměleckých prostředků (1.1–1.4) napište jako jeden **příklad číslo výpovědi** (1–43), v níž se v TEXTU 7a vyskytuje. Poté k němu přiřaďte jednu z možností (A.–H.), co nejspíše tento prostředek vyjadřuje. **12 b.**

V textu se vyskytuje...	např. ve výpovědi č. ...	...a patrně se tím v dané situaci vyjadřuje...	
1.1 zobrazení živých lidí jako mrtvých	<input type="text" value="č. výp."/>	A/B/C/D/ E/F/G/H	
1.2 zobrazení svobodných lidí jako nesvobodných	<input type="text" value="č. výp."/>	A/B/C/D/ E/F/G/H	A. Odstup B. Sblížení C. Trapnost D. Osvození E. Hrozící zánik F. Počátek nového G. Mezilidské míjení H. Nevyhnutelnost osudu
1.3 přímá řeč bez vyznačení uvozovkami či jiným prostředkem	<input type="text" value="č. výp."/>	A/B/C/D/ E/F/G/H	
1.4 přímá řeč bez uvozovacích vět či možnosti rozlišit mluvčí	<input type="text" value="č. výp."/>	A/B/C/D/ E/F/G/H	

2. Na **které všechny smysly** působí na vypravěčku v TEXTU 7b jaro? Ke každému zaškrtnutému smyslu **napište číslo výpovědi** (1–13), v němž lze působení na něj pozorovat. **5 b.**

zrak	sluch	čich	chuť	hmat/cit
☐	☐	☐	☐	☐
.....	.....	.....	.....	.....

3. **Zakroužkujte** číslo výpovědi (1–13), v níž je v TEXTU 7b využito **zvukového zdůraznění** významných slov. **3 b.**

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   11   12   13

První, vstupní úloha pokrývá celý text „Na ulici“ tím, že zkoumá čtyři pro text důležité jazykové postupy. Řešitel je má za úkol jednak v textu vyhledat, ale především k nim přiřadit jejich možný efekt či význam. Úloha má formu tabulky, jejíž záhlaví vytváří (spolu se zvolenou položkou z příslušného sloupce) souvislou výpověď. Úloha souhrnně nakládá s relační dovedností (z kategorie recepce a efektů textu) „vysvětlit, jaké implikace jsou v textu otevírány použitou obrazností“ a „vnímat a pojmenovat emoce a smyslové vjemy evokované textem ve čtenáři“, v případě některých podúloh i s dovedností „v textu identifikovat, pojmenovat a odůvodnit místa cizosti či čtenářsky zarážející“.

Klíč: Prostředek v první podúloze lze nalézt ve výpovědích 24 nebo 25, předpokládaným řešením je možnost E. Druhá podúloha by měla být lokalizována výpovědí následující, 26, a náleží jí možnost H., k třetí podúloha má být přiřazeno číslo výpovědi 12, jejím řešením může být A. (popř. C.). Popsaný postup ve čtvrté podúloze je pozorovatelný ve výpovědích 37–42 (vzhledem k formulaci „bez možnosti rozlišit mluvčí“, myšleno např. kontextuálně, nelze uzнат výpovědi 31 nebo 35) a náleží jí odpověď B. (popř. v jistém smyslu D.).

Bod.: Max. 12 b. – po třech bodech za správnou lokalizaci i přiřazení, plný počet je podmíněn oběma těmito součástmi (v případě pouze částečně správného řešení podúlohy se za ni přiděluje jeden bod).

V druhé úloze se řešitel přesouvá k textu „Na jaře“ a vystihuje, jak z hlediska smyslů vypravěčka titulní roční období prezentuje, což lze vnímat jako prvek iniciující význam celého textu. Úloha jednoznačně navazuje na jednu z relačních dovedností jako úloha předcházející, „vnímat a pojmenovat emoce a smyslové vjemy evokované textem ve čtenáři“.

Klíč: Zaškrtnutý by měl být znak (s výpovědi 9) a hmat/cit (s výpovědi 5) – v určitém porozumění by bylo možné také přiřadit výpověď 2 k jednomu či druhému smyslu.

Bod.: Max. 5 b. – z maximálního počtu je strháván jeden bod za chybně zaznačenou či neznačenou možnost a dva body za chybějící nebo chybné číslo výpovědi.

Dvojice spíše drobných úloh třetí a čtvrté doplňuje práci s jazykovou evokací v textu dotazem na umístění aliteračního postupu, kterým jsou podtrhnuta podstatná slova v textu, resp. na využití synestezie. Pro první úlohu je klíčová relační dovednost (opět ze skupiny zaměřenou na recepci a efekty textu) „vnímat zvukovou stránku textu jako potenciálně významotvornou“, druhá úloha pak využívá dovednost „vzájemně usouvztažňovat různá obrazná pojmenování v textu (nalézat jejich souvztažnosti a protichůdnosti, charakterizovat jejich zdrojovou oblast atp.)“ (z téže skupiny).

Klíč: Zakroužkováno by mělo být č. 10 („ztrátám, zradám, zklamáním“), popř. č. 2 („pučící příroda“).

Bod.: 3 b. za správnou odpověď.

4. **Zakroužkujte** číslo odpovídající výpovědi z TEXTU 7b (1–13), v níž lze pozorovat příklad míšení vjemů různého smyslového původu (**synestezie**) – tedy zde případ, kdy se jevu působícímu nevyhnutelně na některé smysly připisuje i vlastnost působící na smysly jiné. **3 b.**

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

5. O každém z následujících **tvrzení** (3.1–3.5) rozhodněte, zda o TEXTU 7b platí (ANO), či nikoliv (NE). **4 b.**

	ANO	NE
5.1 Text má v úvodu výrazně jinou náladu než v závěru.	☐	☐
5.2 Text převrací to, jak je jaro v umění stereotypně chápáno.	☐	☐
5.3 Negativní vjemy popisované v textu lze shrnout pod slovo „jednotvárnost“.	☐	☐
5.4 Na vypravěčku tíživě dopadá minulost, která v ní vyvolává pocit ztuhnutí v čase.	☐	☐

6. V následující nabídce zakroužkujte **všechna slova**, která jsou v TEXTU 7c použita **metaforicky**. V závorce je vždy uvedeno číslo výpovědi, v níž se slovo vyskytuje. **3 b.**

řemeslo	disciplína	amalgám	světlo	štít
(1)	(2)	(11 + 14)	(16)	(12)

7. **Zakroužkujte** číslo výpovědi z TEXTU 7c (1–18), v níž je přítomné **přírovnání**, a stejným způsobem **vyznačte** všechny **odpovídající vlastnosti** spojené s **celým** tímto přírovnáním (A.–I.). **6 b.**

1 2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

- A. drobné   B. lidské   C. mohutné   D. obtěžující
E. typicky individuální   F. typicky kolektivní
G. varovně vypadající   H. všudypřítomné   I. život ohrožující

Klíč: Zakroužkováno by mělo být č. 7 („hořká rýha“) nebo č. 9 („křiklavá zeleň“).

Bod.: 3 b. za správnou odpověď.

Pátá úloha, stále se vážící k témuž textu, je svazkem dichotomicky postavených rozhodnutí o platnosti čtyř nabízených tvrzení. Ty jsou převážně výpovědi o fungování motivů v textu, částečně je již ale překračováno i k vyznění textu. Souhrnnou dovedností, jež je touto úlohou využita, by mohla být dovednost „sémantické modelace textu (nalézání významových ohnisek a polarit)“ (z relačních dovedností věnujících se kompozici), částečně ale jistě operuje i s dovedností (ze skupiny k subjektům a objektům textu) „určit, jak subjekty díla přistupují ke svému prostředí (světu), jaké jeho fungování předpokládají a jak o něm hovoří“.

Klíč: První dvě tvrzení jsou považována za platná, druhá dvě nikoliv.

Bod.: Max. 4 b. – po jednom bodu za každou správně vyřešenou podúlohu.

Šestá úloha otevírá čtveřici úloh k poslednímu textu, „Sama se sebou“, a zaměřena je na obraznost – mezi několika nabídnutými slovy má řešitel rozlišit ta, která jsou v textu užita obrazně a která nikoliv (stejně jako u druhé úlohy se tak jedná v podstatě o jinak formulovaný svazek dichotomických voleb). I relační dovednost navázaná na tuto úlohu pochází ze skupiny recepce a efektů, je jí „vzájemně usouvztažňovat různá obrazná pojmenování v textu (nalézat jejich souvztažnosti a protichůdnosti, charakterizovat jejich zdrojovou oblast atp.)“.

Klíč: Zakroužkována by měla být všechna slova kromě „světla“.

Bod.: Max. 3 b. – z maximálního počtu je strháváno po jednom bodu za každé nezakroužkované (resp. chybně zakroužkované) slovo.

Úloha následující má řešitele upozornit na přítomnost a vlastnosti přírovnání, které silně charakterizuje pro tento text ústřední motiv samoty a toho, jak ji vnímá vypravěččina matka. Z této skupiny jako dovednost k úloze předchází je i dovednost „vysvětlit, jaké implikace jsou v textu otevírány použitou obrazností“, jež lze vnímat jako určující pro tuto úlohu.

Klíč: Správnou odpovědí je číslo 10 („noční měra nebo vos“) a slova A, D, G.

Bod.: Max. 6 b. – správně uvedené číslo je podmínkou hodnocení a má hodnotu tří bodů, ze zbývajících počtu druhých tří bodů je poté strháváno po jednom bodu za chybně zaznačené či chybějící slovo.

8. U každého z následujících **rozporů** (7.1–7.4) rozhodněte, zda **jsou tematizované v prvním odstavci TEXTU 7c** (ANO), či nikoliv ,(NE). **4 b.**

	ANO	NE
8.1 Rozpor mezi snahou vypravěčky a pocíťovaným efektem.	☐	☐
8.2 Rozpor mezi postojem vypravěčky a postojem její matky.	☐	☐
8.3 Rozpor mezi požadavky, které má na vypravěčku její matka, a vypravěččinou snahou.	☐	☐
8.4 Rozpor mezi sebezprezentací matky a její skutečností (jak ji vnímá vypravěčka).	☐	☐

9. Která z následujících možností je pro vypravěčku TEXTU 7c nejvýraznější **obranou proti nechtěným vlivům**? **3 b.**

- a) světla, která vypravěčka nezháší
- b) rádio, které vypravěčka nevypíná
- c) město, ve kterém vypravěčka nežije
- d) otec, který pro vypravěčku už neexistuje

10. Vztáhněte k TEXTŮM 7a–c název sbírky, z níž pochází (*Kde zrovna jsem*), a ke každému z nich přiřaďte **téma** (a–d), které mu nejlépe odpovídá. **3 b.**

A. Na ulici	a) Kde zrovna vypravěčka je – ve smyslu <u>místa a prostoru</u> .
B. Na jaře	b) Kde zrovna vypravěčka je – ve smyslu <u>životního období</u> .
C. Sama se sebou	c) Kde zrovna vypravěčka je – ve smyslu <u>intimních vztahů</u> .
	d) Kde zrovna vypravěčka je – ve smyslu <u>rodinných vztahů</u> .

Osmá úloha je svazkem dichotomických úloh – a také přesunem pozornosti ke kontrastům a rozporům, které jsou ve třetím textu zpřítomněny. Úloze odpovídá relační dovednost (ze skupiny kompozičních) „popsat použití kontrastu v textu a vysvětlit jeho významový potenciál (spočívající např. v jeho ostrosti či neostrosti, překvapivosti či stereotypičnosti)“.

Klíč: Všechny čtyři vypsány varianty jsou považovány za platné.

Bod.: Max. 4 b. – po jednom bodu za každou správně vyřešenou podúlohu.

Předposlední úloha uzavírá práci s třetím textem a upozorňuje interpreta na prvek, v jistém smyslu zrcadlový k předchozí úloze, kterým se vypravěčka brání proti zjevnému primárnímu původci rozporů a nechtěných vlivů, totiž své matce. Relační dovednosti využitě v této úloze obě patří do skupiny subjektů a objektů textu a zní „charakterizovat postavy textu, jejich názory, motivace a emoce, které prožívají, a vysvětlit příčiny či důsledky“ a „popsat a analyzovat vazby a vztahy mezi postavami, jejich mocenskou hierarchii, napětí či útlak“.

Klíč: Za správnou odpověď je považována varianta c).

Bod.: 3 b. za správnou odpověď.

Desátá, poslední úloha v modulu se vztahuje ke všem třem textům ze sbírky *Kde zrovna jsem* – a využívá k tomu právě její název, na jehož základě abstrahuje jejich základní téma. Úloha se podobným dílem vztahuje k relačním dovednostem z kompoziční skupiny – „vztáhnout k textu jeho název (či název souboru, z něžž text pochází)“ – a skupiny literárního a kulturního kontextu – „vystihnout témata textu, příp. obecné veličiny (typu *čas, láska, domov, smrt, národ, smysl života, bůh...*), jichž se text dotýká“.

Klíč: K prvnímu textu je odpovídající možností c), k druhému b) a k třetímu d).

Bod.: Max. 3 b. – po jednom bodu za každou správně přiřazenou možnost.

SROVNÁNÍ TEXTŮ (..... / ..... B. = ... %)

V závěrečných úlohách zohledněte, se kterými texty jste pracovali, – a vyplníte úlohy jen v souladu s vaší volbou. Pokud jste k textům, na něž odpovídáte, nepracovali příslušné úlohy, odpověď nebude započítána!

S texty značenými stejným číslem (1a, 1b a 1c; 6a a 6b; 7a, 7b a 7c) operujte, jako by se jednalo o jeden text.

1. U příslušných dvojic textů rozhodněte, zda se jedná o jejich společný či spojující rys (ANO), či nikoliv (NE). $n \times 6 b.$

	TEXTY 1+2	TEXTY 1+3	TEXTY 1+4	TEXTY 1+5	TEXTY 1+6	TEXTY 1+7	TEXTY 2+3
V textu převažuje lyrické zachycení situace nad epickým vyprávěním děje.	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
Text využívá prostředky prózy (volné řeči) výrazněji než poezie (vázané řeči).	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
Hlavní ženská postava má spojení, ale je zpochybněno, nakolik jí je či bude ku prospěchu.	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
Hlavní ženská postava je v textu v ovládaném postavení.	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
Hlavní ženská postava je v textu v aktivní roli.	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
Hlavní ženská postava je v textu v situaci, v níž by zřejmě nechěla být.	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐

Modul H: Srovnání

Závěrečný modul se zaměřuje na propojení a shrnutí poznatků ze všech výchozích (nikoliv pomocných) textů zahrnutých do testu (a jeho podoba tak varuje podle toho, kterými moduly je tvořena konkrétní realizace testu).

První úloha má podobu matice, v níž řádky naplňují jednotlivá posuzovaná tvrzení o míře lyrčnosti a epičnosti či o literárním druhu a o situaci hlavních ženských postav. Úloha je určena k usouvztažnění modulů, vzhledem k potenciálnímu rozsahu (a také marginalizaci druhé úlohy v rámci tohoto modulu) je v případě, kdy je do testu zařazeno více než čtyři moduly (resp. v situaci, kdy žák řeší takovéto větší množství modulů), vhodné nezapojoovat do této úlohy všechny možné kombinace textů, ale pouze výběr nejplodnějších srovnání. Z hlediska dovedností se úloha nejvýrazněji odkazuje na dovednost kombinační, „obohatit čtení textu srovnáním s textem jiným, souvztažným (např. na základě tématu, žánru, autora, dobové estetické normy...)“.

Klíč: Jako platné lze považovat první tvrzení v případě textů A, B, E a F, druhé tvrzení u textů A a B, třetí u textů B, C a E, čtvrté u textů A, B, D a E, páté pak u textů A, C, D a G a konečně šesté u textů A, B, C, D, E, a G. Výsledné kombinace textů – tedy kompletní klíč – bude vzhledem k povaze úlohy uveden taktéž v podobě tabulky.

Písmena korespondují s moduly – A: básně Emily Dickinsonové, B: „Žadatel“, C: „Když jsem se zbavila jmen“, D: „Červená slepička vypráví“, E: „Drak“, F: „Sníh“ a „Jinovatka“, G: „Na jaře“ a „Sama se sebou“.

	A+B	A+C	A+D	A+E	A+F	A+G	B+C
1.1	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne
1.2	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
1.3	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano
1.4	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne
1.5	ne	ano	ano	ne	ne	ano	ne
1.6	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano

	TEXTY 2+4	TEXTY 2+5	TEXTY 2+6	TEXTY 2+7	TEXTY 3+4	TEXTY 3+5	TEXTY 3+6
1.1	V textu převažuje lyrické zachycení situace nad epickým vyprávěním děje. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.2	Text využívá prostředky prózy (volné řeči) výrazněji než poezie (vázané řeči). ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.3	Hlavní ženská postava má spojení, ale je zpochybněno, nakolik jí je či bude ku prospěchu. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.4	Hlavní ženská postava je v textu v ovládaném postavení. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.5	Hlavní ženská postava je v textu v aktivní roli. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.6	Hlavní ženská postava je v textu v situaci, v níž by zřejmě nechtěla být. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐

	B+D	B+E	B+F	B+G	C+D	C+E	C+F
1.1	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne
1.2	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
1.3	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne
1.4	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne
1.5	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne
1.6	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ne

	TEXTY 3+7	TEXTY 4+5	TEXTY 4+6	TEXTY 4+7	TEXTY 5+6	TEXTY 5+7	TEXTY 6+7
1.1	V textu převažuje lyrické zachycení situace nad epickým vyprávěním děje. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.2	Text využívá prostředky prózy (volné řeči) výrazněji než poezie (vázané řeči). ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.3	Hlavní ženská postava má spojení, ale je zpochybněno, nakolik jí je či bude ku prospěchu. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.4	Hlavní ženská postava je v textu v ovládaném postavení. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.5	Hlavní ženská postava je v textu v aktivní roli. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐
1.6	Hlavní ženská postava je v textu v situaci, v níž by zřejmě nechtěla být. ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐	ANO ☐ NE ☐

	C+G	D+E	D+F	D+G	E+F	E+G	F+G
1.1	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne
1.2	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
1.3	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
1.4	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne
1.5	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne
1.6	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ne

Bod.: Za každé správné rozhodnutí je udělen 1 bod, maximální zisk tedy může být např. 18 b. (v případě práce se třemi moduly) či 60 b. (při zapojení pěti modulů), popř. 168 b. (pokud by hypoteticky žák řešil všechny moduly i všechny komparativní kombinace).

2. **Přiradíte** každý z textů k jednomu tvrzení, které mu nejlépe odpovídá (k jednomu tvrzení lze přiřadit i vícero textů).
 $n \times 3 \text{ b.}$

TEXT 1 (Básně Emily Dickinsonové)	I. Text lze číst jako komentář k situaci žen ve společnosti v doslovné rovině. ....
TEXT 2 (Žadatel)	II. Text lze číst jako komentář k situaci žen ve společnosti, budeme-li chápat jeho mluvčího jako reprezentanta daného pohlaví. ....
TEXT 3 (Když jsem se zbavila jmen)	III. Text lze číst jako komentář k situaci žen ve společnosti, budeme-li primárně celou zachycenou situaci či děj chápat symbolicky či metaforicky. ....
TEXT 4 (Červená slepička vypráví)	IV. Text lze číst jako komentář k situaci žen ve společnosti, budeme-li primárně jeho jednotlivé dominantní prvky chápat jako obrazné zástupce jednoho pohlaví. ....
TEXT 5 (Drak)	V. Text nelze ve výše uvedených možnostech číst jako komentář k situaci žen ve společnosti. ....

Celkový výsledek (průměr): 1 ..... % + 2 ..... % + 3 ..... % + 4 ..... % + 5 ..... %

+ 6 ..... % + 7 ..... % + **SROVNÁNÍ** ..... % děleno počtem oblastí = ... % =

.....

V poslední úloze celého testu mají řešitelé za úkol přiřadit jednotlivé texty nikoliv k hotovým interpretacím, ale k obecným okruhům závěrů, které lze z interpretace textů vyvodit – nepřímou je tak doloženo porozumění textu na hlubší či symbolické úrovni. Nejlépe korespondující dovedností (ze skupiny kombinačních) by pak mohla být dovednost „stanovit na základě dobových estetických očekávání tehdejší pravděpodobnost různých výkladů či vnímání textu“. Pokud bychom však sledovali podrobněji (potenciální) myšlenkový postup, mohlo by se jednat i o dovednost „kriticky reflektovat vlastní díleč závěry, přehodnocovat je a navracet se do předchozích fází“ (rovněž ze závěrečné skupiny) – následovanou pak dovedností z první skupiny, otevírající „nové kolo“ interpretačního kruhu „zvolit modus interpretačního uvažování, který má potenciál být pro daný text perspektivní“, „racionálně odůvodnit prvotní intuitivní porozumění textu či prvotní pocity z textu“ či širěji „odhadnout, jaké interpretační možnosti a stopy text nabízí a na co by mohlo být plodné se při interpretaci zaměřit“.

Klíč: Básně Emily Dickinsonové lze přiřadit nejlépe k možnosti II., báseň „Žadatel“ odpovídá možnosti III. (popř. II.), povídka „Když jsem se zbavila jmen“ možnosti III., povídka „Červená slepička vypráví“ odpovídá možnosti IV., povídku „Drak“ lze vnímat také jako příslušející k možnosti IV., texty Han Kang vystihuje v tomto pohledu možnost V. a dva texty Jhumpy Lahriové odpovídají možnosti I.

Bod.: Za každý správně přiřazený text 3 body (v případě zapojení vyššího množství modulů a zvýšením bodové hodnoty první úlohy tohoto modulu lze adekvátně navýšit i počet bodů udělovaných za jednotlivé odpovědi tak, aby se na hodnocení modulu podílely obě jeho úlohy přibližně stejnou vahou).

PRIMÁRNÍ LITERATURA

Atwoodová, Margaret: *Dobré kosti*. Překlad Viktor Janiš a Miroslav Jindra. Praha: BB art, 2005.

Dickinsonová, Emily: *Neumím tančit po špičkách*. Výběr a překlad Jiří Šlédr. Praha: Argo, 1999.

Han, Kang: *Bílá kniha*. Překlad Petra Ben-Ari. Praha: Odeon, 2019.

Lahiriová, Jhumpa: *Kde zrovna jsem*. Překlad Alice Flemrová. Praha: Argo, 2023.

Le Guinová, Ursula K.: *Gwilanina harfa a jiné povídky*. Výběr a překlad Jakub Němeček. Praha: Gnóm!, 2020.

Legátová, Květa: *Mušle a jiné odposlechy*. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2007.

Plathová, Sylvia: *Ariel*. Překlad Jan Zábřana. Praha: Argo, 2017.

Veberová, Eva (ed.): *Soubor textů k literární výchově v mateřské škole*. Praha: SPN, 1982.

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

Lüthi, Max: *Das europäische Volksmärchen: Form und Wesen*. 4., doplněné vydání. München: Francke Verlag, 1974.